

**Zelo
ugodne cene**

Damske-Vistra obleke S 32.—
Damske-Evelin obleke S 45.—

F. Koschier

CELOVEC — Klagenfurt
St. Ruprecht, Kinoplatz 1

Nas tednik Kronika

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

6. leto / Številka 33

V Celovcu, dne 19. avgusta 1954

Cena 1 šiling

Kupi

tudi

Ti

predvsem

pri

inserteru

Kdo je kriv?

„Velikonočna tragedija na Dachsteinu“, „Štirje utopljeni otroci v Klopinskem jezeru“, „Ponesrečene učenke v neki soteski“... to so pretresljivi poročila, ki so jih pred kratkim prinesli naši časopisi. Če bi gledali dnevnik druge države, bi našli podobne debelo tiskane napise. „Kdo je kriv?“ vprašujejo prizadeti starši, sprašuje časopisje, hoče vedeti javnost. Ali je res krivec tisti zadnji, ki je v trenutku nesreče bil prisoten pri mladini in je čul tisti grozni klic: „Na pomoč!“?

Nikogar nočemo zagovarjati, a trditi smemo, da tisti zadnji ni edini krivec. Mnogo predhodnih činiteljev je zakrivilo nesrečo, ki bi lahko izostala, če bi se tisti, ki imajo skrb za mladino, zavedali vseh svojih dolžnosti.

Današnja mladina je zelo samostojna, ljubi prostost, sovraži nadzorstvo in ukazovanje. Psihologi nove dobe so otroka razglasili za božanstvo, ki se ga ne smeš dotakniti. Učitelj pri pouku ne sme uporabljati za kazen palice, ker bi bil lahko celo kaznovan. V prejšnjem stoletju je bilo to drugače. Palica je bila v skromnih začetnih šolah važna vzgojiteljica. Časi se spreminjajo, napredujemo iz dneva v dan, palica je izgubila svojo vlogo, mladina pa vseeno ni boljša. Tudi nekateri učitelji niso več po starem kovu. Šola jim je pogosto le prostor, kjer si služijo kruh, ne pa vzgojevališče njim zaupanih otrok. Delajo večkrat samo z razumom in premalo s srcem. Učitelj mora vzgojiti otroka v značajnega človeka, ne pa mu posredovati samo po šolskem načrtu predpisanega znanja. Tudi učitelj in starši niso v takem medsebojnem razmerju, kot bi bilo potrebno. Starši potegnejo ob neuspehih z otroki, blatijo učitelja, rušijo njegovo avtoriteto in tako škodujejo ugledu učitelja, še bolj pa vzgoji in izobrazbi otroka. Otroci, dandanes v mnogih primerih edinčki, ne znajo ubogati, ne znajo in nočejo se vživeti v skupnost in se podrediti vodstvu.

Tak otrok pride v počitniško taborišče. Često od doma razvajen, neubogljiv, misli, da zdaj vse sme. S počitnicami so se odprla vrata v neomejeno prostost v divjanje in brezdelje. Nismo proti raznim otroškim počitniškim domovom. Tudi mi kličemo: otrokom sonca, vode, svežega zraka, tečne hrane in veselja! Toda, nek red mora vladati tudi tu. Takole je pisal graški list o taborišču ob Klopinskem jezeru: „Otroci so nastanjeni pod šotorom. Dečki in deklice v starosti od 8 do 15 let lahko ves dan delajo, kar hočejo. Tudi ni nobenega predpisa, kdaj se naj kopajo itd. Taboriščni vodja, ki ima pod seboj 170 varovancev ni učitelj, temveč železničar.“ In v pogovoru z dopisnikom graškega lista je vodja dejal: „Mi ne poznamo v našem taborišču nobenih predpisov. Avtoritete v strogem pomenu besede ni. Menim, da otroci to vedo ceniti in na tem „otoku srečnih“ uživajo počitnice brez slehernega pritiska.“

Take so bile dejanske prilike v otroškem taborišču. V jezeru ni bilo meje, do katere bi otroci neplavači smeli iti. V svoji mladostni prešernosti se jih je 18 spravilo na usodni splav, kjer je bilo komaj prostora za par ljudi. Zibali so se in bili veseli, a naenkrat se je njih veselje spremenilo v strah in grozo brez meje. Niso mislili na kaj takega. Morda jih nihče ni opozoril na možnost nesreče. Zjutraj najbrž tudi k angelu varuhu niso molili. Brez cilja, brez reda so uživali sončne dni.

In kam je tako „brezvladje v malem“ pripeljalo?

Ta slučaj naj nam bo opomin pri našem delu z mladino. Ni odgovoren samo učitelj, samo mati in oče. Vsi smo odgovorni za nesreče, ki zadenejo našo mladino, za prestopke, ki jih bo morda zagrešila. V mladosti naj se upogne drevesce, otrok naj se vzgaja. Po zapovedi ljubezni do bližnjega pa smo dolžni vsi že otroku storiti dobro, ne

Se bo evropska obrambna skupnost razbila?

Konferenca zunanjih ministrov v Bruslju se pričinja v težkem vzdušju

Kot je znano, je za danes napovedan začetek konference zunanjih ministrov držav evropske obrambne skupnosti. Zaradi zadnjih francoskih predlogov so mnogi diplomati in politiki izrazili svoje veliko razočaranje.

V ameriškem zunanjem ministrstvu

so izjavili, da je francoski ministrski predsednik Mendes-France razbil pogodbo o evropski obrambni skupnosti, ki je bila ustvarjena z velikim trudom in mnogimi napori. Novi predlogi, ki jih Mendes-France predlaga, so nesprejemljivi, če pa bi bili sprejeti, bi to pomenilo konec evropske obrambne skupnosti. Amerikanci še upajo, da bodo ti predlogi na konferenci v Bruslju spremenjeni.

Angleški ministrski predsednik Churchill je povabil k sebi na posvetovanje več vodilnih britanskih diplomatov, med njimi tudi britanska poslanika v Moskvi in v Parizu. V Londonu pričakujejo, da bo tudi zunanji minister Eden, ki se mudi pri nas na Koroškem na dopustu, prekinil svoje počitnice in se vrnil v London. Pričakujejo tudi, da bo Velika Britanija francoski vladi uradno sporočila svoje mnenje, da je nad francoskimi predlogi presenečena in razočarana, ker so ustvarili čisto nov politični položaj.

Posebni ameriški poslanik

pri odboru evropske obrambne skupnosti v Parizu, David Bruce, je v vsej naglici prispel v Bonn, kjer je imel razgovore z nemškim kanclerjem Adenauerjem in drugimi nemškimi diplomati. Kaj so govorili, ni znano, a v diplomatskih krogih vlada mnenje, da so Amerikanci gledali usode evropske obrambne skupnosti zelo zaskrbljeni.

Tudi v Rimu so razočarani

in izjavljajo, da je evropska obrambna skupnost živa potreba in da je ni mogoče

pravljati v kakršnokoli zavisnost odnosov med Vzhodom in Zapadom. Tako je bilo stališče italijanske vlade do sedaj in ostane tudi ob novih francoskih predlogih nespremenjeno.

V Belgiji menijo,

da so francoski predlogi „višek francoske oddvojitve in osamitve“, in imajo namen, rešiti Francijo vseh obveznosti do evropske skupnosti in vsega truda in lastnih odgovorov, ki bi bile za to potrebne. Listi so mnenja, da bodo francoski predlogi poganja še bolj otežkočili in zavlekli.

V Franciji pazljivo zasledujejo

poročila in stališče vseh petih držav, ki naj bi s Francijo podpisale pogodbo o evropski obrambni skupnosti. Videti je, da so vse države-podpisnice v opoziciji proti francoskim predlogom. Tudi v Parizu samem niso soglasno navdušeni za predloge, ki jih je stavil Mendes-France in so mnenja, da bi jih bilo mogoče spremeniti; vendar bi vsaka sprememba zadnjih predlogov povzročila težave pri odobritvi, ki jo mora izreči francoska narodna skupščina.

Bojazen, da so zadnji francoski predlogi v kakršnikoli zvezi z diplomatskimi potezami, ki jih vodijo iz Moskve, je potrjena s poročilom, da je včeraj popoldne prispel v letalom v Pariz

namestnik sovjetskega zunanjega
ministra Višinski.

Na letališču sta ga sprejela sovjetski poslanik v Parizu in uradni zastopnik francoskega zunanjega ministrstva. Višinski namerava tri dni ostati v Parizu in potem odpotovati v New York. Čeprav izjavljajo, da niso v načrtu nikakoli sestanki s političnimi osebnostmi, je težko verjetno, da bi se namestnik sovjetskega zunanjega ministra mudil v Parizu v teh dneh mrzlične napelosti brez posebnega namena.

Obisk v Peking

Oblastniki v rdeči Kitajski slavijo obisk angleških laburistov pod vodstvom Attleeya s slavnostnimi pojedini in z veličastnimi sprejemi.

S prav posebnim namenom so Kitajci ravno dan pred prihodom angleške delegacije zahtevali zavzetje otoka Formoze, kjer je nastanjen general Čangkajšek s svojimi vojniki. Znano je namreč, da je Attlee nasprotnik narodne Kitajske, ki jo vodi Čangkajšek, in da želi, da bi Formozo zasedli komunisti. Po njegovem mnenju ovira Formozo, ki jo podpirajo in ščitijo Amerikanci, „ureditev“ razmer med Vzhodom in Zapadom. Zdaj poskuša kitajska rdeča vlada s svojimi grožnjami proti Formozi od Attleeya in Velike Britanije doseči, da bi podprli rešitev vprašanja Formoze na način, kot si ga komunisti želijo.

Pri slavnostni pojedini v Pekingu je ministrski predsednik Čuenlai izjavil, da so samo za telo, ampak tudi za dušo. S pravilno vzgojo, s previdnim vodstvom ga moramo obvarovati telesnih nesreč in duševnih padcev.

Po prečitnem morda laže odgovorite, kdo je kriv. — Bodimo previdni, ko pošiljamo ali sprejemamo otroke na počitnice. Ne mislimo le na materialne koristi, presodimo nevarnosti, priporočimo jih nebeskim varuhom in glejmo, da bodo krepki na telesu in bogatejši na duši stopili v novo šolsko leto.

se odnosi med Veliko Britanijo in rdečo Kitajsko poglabili in da se je britansko-kitajska trgovina zelo povečala. Temu poklonu je Attlee odgovoril z drugim, ko je izjavil, da želi, da bi vsak narod „si utrdil svoj politični sistem“, torej se strinja s komunistično nasilnostjo, ki jo trpi kitajski narod pod svojimi oblastniki.

Po najnovejših vesteh je sklenila rdeča Kitajska poslati v London svojega opravnika poslova. Vzrok temu imenovanju je izboljšanje odnošajev med Anglijo in rdečo Kitajsko.

JUGOVZHODNA AZIJA SE
ORGANIZIRA

Dne 6. septembra se bo v mestu Baguio na Filipinskih otokih začela konferenca držav, ki bodo sodelovale pri obrambnem sistemu jugovzhodne Azije.

Ameriško delegacijo bo vodil zunanji minister Dulles, poleg ZDA pa se bodo konference udeležile še naslednje države: Avstralija, Tajska, Filipini, Pakistan, Nova Zelandija, Francija in Velika Britanija.

V razglasu o konferenci stoji, da položaj v jugovzhodni Aziji zahteva ustvaritev varnostne pogodbe na skupnem temelju v soglasju z listino Združenih narodov, da bi bil na ta način zagotovljen mir v tem predelu sveta. Konferenca se bo vršila na podlagi razgovorov prizadetih držav v zadnjih štirih mesecih.

Iz tajništva NSKS

V četrtek, dne 12. avgusta 1954, je ožji odbor Narodnega sveta koroških Slovencev razpravljal med drugim tudi o listu „Nas tednik — Kronika“. Sklenjeno je bilo vse potrebno, da je takojšnje izhajanje lista na osmih straneh zopet mogoče.

Odbor se je hkrati bavil z delovnim programom jesenske sezone.

K R A T K E V E S T I

„Kanadski petorčki“ so znani po celem svetu. Emilijo Dionne, eno izmed petih sester, je nepričakovano zadela kap in je umrla stara komaj dvajset let. Ena izmed petorčkov je vstopila pred kratkim v samostan.

Koroški in italijanski trgovski krogi nameravajo v Celovcu zgraditi veliko hladilnico za vskladiščenje prevoznega blaga.

Deželni glavar na Gradiščanskem, dr. Lovro Krall, je bil ob svoji 60-letnici odlikovan s častno zvezdo za zasluge za republiko Avstrijo. Odlikovanje z dekretom mu je izročil zvezni kancler inž. Raab. Ob tej priliki odlikovancu tudi mi priskrbo čestitamo!

Na Bavarskem že deveti dan stavkajo. O večjih nemirih smo poročali že prejšnji teden. Zdaj se je stanje nekoliko umirilo, vendar stavke še niso končane.

Na Dunaju se je na policiji zgledal nek upokojenec in izjavil, da je v telefonski celici na Praterstrasse pozabil svojo aktovko, v kateri je imel 230.000 šilingov. Ko se je spomnil in šel aktovko iskat, je v celici ni več našel. Najditelj se še ni javil.

Drugi del zvišanih plač bodo javni uslužbenci prejeli že 1. oktobra, poroča zvezna vlada.

V Celovcu so na Starem trgu v nedeljo odkrili obnovljeni spomenik ustanovitelja celovškega mesta vojvode Bernarda Šponhajmskega.

Glavni dobitek vrednostne loterije na celovškem velesejmu je zadela srečka 145.733 (avtomobil znamke Steyr-Fiat). Naslednjih 1500 dobitkov so zadele srečke z naslednjimi končnimi števkami:

dobitke po 40.— šil.: 222, 382;

dobitke po 30.— šil.: 321, 798, 047, 310;

dobitke po 20.— šil.: 569, 852, 938, 281.

Dobitniki naj se za prejem dobitkov ravnajo po navodilih na hrbtani strani srečke.

Plavalna tekma čez rokavski preliv

Mednarodna plavalna zveza za tekmovalce na dolge proge je zaključila priprave za letošnje plavalne tekme čez Rokavski preliv. Če bo vreme ugodno, bo start za vse pripravljene tekmovalce dne 22. avgusta. Zmagovalec bo prejel nagrado 1.900 funtov šterlingov (približno 150.000 šil.) in srebrni pokal, ki je vreden kakih 1.000 gvinej (približno 80.000 šil.). Med tekmovalci je prijavljenih tudi 5 žensk.

DVOJNI PRAZNIK

je praznovala v sredo 18. avgusta družina dr. Joška Tischlerja. Sin Janko, doktor prava, in gospodična Marica Rojšek sta v staroslavni cerkvi v Gospe Sveti sklenila zvezo za življenje. Zakrament sv. zakona jima je podelil g. župnik Tomaž Holmar, ki je obenem blagoslovil 25-letno zvezo g. dr. Joška Tischlerja in njegove soproge. Narodni svet k dvojnemu prazniku iskreno čestita, želeč mnogo božjega blagoslova novoporočencema in jubilantom srebrne poroke.

Politični teden

Po svetu . . .

Kar je bilo pričakovati, se je zgodilo: Ko je Francozom uspelo — čeprav za ceno velikih žrtev — nekako se iznebiti bremena vojne v Indokini, so tudi v političnih odločitvah postali hitrejši, jasnejši in odločnejši. Čez noč je Mendes-France poravnal spor s Tunisom, verjetno bo v kratkem sledilo nekaj sličnega z Marokom.

Oboje pa je bilo v glavnem le notranje-politično vprašanje Francije in njenih kolonialnih zaveznikov. Vprašanje pristopa Francije k Evropski obrambni pogodbi pa je velikega pomena za vso Evropo. Je postalo nekako prestižno vprašanje ameriške politike v Evropi in svetu, ne glede na to, da bo odločitve v tem vprašanju zavisel odnos zapadne Evrope do Amerike in Vzhoda.

Francoski pogoji: spremembe sedanjega osnutka Evropske obrambne pogodbe

Od dalekosežnosti teh zahtev zavisel uresničitev vojaške obrambne zveze, saj bi končno ob bistveni zvođenitvi namena take zveze postala ta več ali manj nezmožna in tako odveč. Povrh zavisel vse skupaj tudi kolikor toliko od Nemcev, saj bi se v slučaju nove vojne dogodki odvijali v prvi vrsti na njihovem ozemlju. Kot v Franciji je pa tudi v Nemčiji močna opozicija proti Evropski obrambni pogodbi. Medtem ko je pri socialistih principielna, je pri skrajnih desničarjih oportunistična. Ti hočejo izzivati nekakšno izoliranje Nemčije do ostale zapadne Evrope in popolnen naslon na Ameriko, nekakšno os. Adenauerjeva vlada zato nima povsem prostih rok in že iz notranjepolitičnih razlogov ne more pristati na vsake francoske spreminjavalne predloge, saj je imela veliko težav, da je sedanji osnutek spravila pod streho.

In kakšni so novi francoski pogoji? — Zelo dalekosežni! Vsa Evropa je z napetostjo čakala na sklepe francoske vlade, ki je v zadnjih tednih postala „znamenita“ zaradi svoje radikalnosti. Pomembnost njenih sklepov je pa v tem, da more skoraj z gotovostjo računati pri svojih odločitvah na pristanek parlamenta. To pomeni, da bi sprejem francoskih predlogov o spremembi osnutka Evropske obrambne pogodbe s strani prizadetih držav pomenil še tudi ratifikacijo v francoskem parlamentu.

Evropska armada — vključno z nemškimi oddelki naj bo nastanjena v Nemčiji

Nemška javnost bo v tem videla praktično vojaško zasedbo zapadne Nemčije po njenih zaveznikih v Evropski obrambni pogodbi. Iz vojaškega stališča pa je francoski predlog razumljiv. Če bo treba Evropo braniti, jo je treba na njenih mejah in ne na Pirenejih. To je tudi smisel pogodbe. V ostalem bodo pa Nemci prav v tem mogli dokazati, v koliko so resnično vneti za Pan-evropo in v koliko so se te ideje oprijeli zgolj iz razloga, ker jim je služila za njihovo politično in vojaško osamosvojitve.

Pogodba velja samo, dokler so v Evropi ameriške in angleške oborožene sile

V splošnem predvideva francoski predlog iste določbe glede trajanja pogodbe, kakršne so v Atlantskem paktu.

Težka vojna industrija naj bo v zaledju

To je nov, za Nemce težko sprejemljiv predlog, ki pa je strateško povsem utemeljen. Industrija, ki naj bi oskrbovala evropsko armado, naj bi bila zato nameščena predvsem v Franciji, v območju morebitne vojne, ne pa tik za fronto. Nemci nasprotno želijo v okviru Evropske obrambne armade obnovitev svoje vojaške industrije.

Vseh francoskih predlogov za spremembo je osem. V bistvu vsebujejo praktična jamstva za francosko varnost pred morebitno nemško nevarnostjo prav tako pa tudi ne spreminjajo smisla in namena Evropske obrambne zveze: močnega vojaškega sklopa kot zavarovanje pred morebitnim napadom iz Vzhoda.

V Bruslju odločajo v teh dneh

Francoska vlada je svoje predloge uradno poslala vsem državam članicam Evropske obrambne zveze; verjetno bodo te skušale najti kako kompromisno rešitev, saj bi odklonitev pomenila praktično padec zamisli skupne armade in dokončno zmago sovjetske diplomacije, ki si z vsemi močmi prizadeva preprečiti vojaški blok v zapadni Evropi. Politična javnost z zanimanjem ča-

ka, kako bodo reagirali na dogodke okrog Bruslja v teh važnih dneh.

Za Nemce bi se praktično tudi z odklonitvijo v Bruslju položaj ne spremenil, saj imajo tudi sedaj na svojem ozemlju prav vse zavezniške armade in so prav v teh dneh n. pr. Angleži končali svoje vsakoletne manevre, medtem ko Amerikanci itak neprestano „vadijo“. Povrh pa sta itak izjavili ameriška in angleška vlada, da bodo njihove čete ostale v Nemčiji do nadaljnjega. Kot protiutež tej izjavi je njihova obljuba, da bodo Zapadno Nemčijo oborožili, če bi Francozi ne pristali na Evropsko obrambno pogodbo. Iz tega vidika gledano, bi se okrog Bruslja in Nemčije pravzaprav ne moglo kaj posebnega zgoditi. Izpad Francije pa bi bil predvsem velikega prestižnega značaja v politični borbi med Vzhodom in Zapadom.

V ostalem je francoska vlada končno izrekla jasno besedo in francoski ministrski predsednik je v radijskem nagovoru francoskemu narodu povedal, naj bo pripravljen na vstop Francije v Evropsko obrambno zvezo, če bodo sprejeti spreminjavalni pogoji, ker je potem mogoča izbira samo še med oboroženo Nemčijo, kjer bodo imeli tudi Francozi kaj besede ali pa med oboroženo Nemčijo, kjer Francozi sploh ne bodo imeli kaj govoriti . . .

Amerikanci so zadovoljni z Balkansko zvezo

Iz izjav ameriških politikov je razvidno to zadovoljstvo. Balkanska vojaška zveza je doprinos k ustaljenosti in varnosti v južnovzhodni Evropi, ker je Jugoslavijo vključila v varnostni sistem svobodnega sveta.

Predsednik Eisenhower:

Svetovno stanje se je izboljšalo

Predsednik Eisenhower je izjavil v sredo, da je svobodni svet zaradi ugodnega razvijanja svetovnega položaja v zadnjem letu in pol na najboljši poti, da utrdi svoje notranje odnose tako, da bi vsak komunistični napad izpodlelel.

Če bo ta utrditev pametno izvedena, je nadaljeval predsednik, ne bo prišlo do vojne.

Tako je Eisenhower izjavil na tedenski tiskovni konferenci, ko so ga vprašali, če mednarodni položaj bolj kaže na vojno ali na mir.

Predsednik je opomnil, da so se v preteklem letu meseca januarja na Koreji in v Indokini še vršili boji. V Perziji je vladal zelo grozeč položaj, ko so komunisti posku-

Po dolgih obljubah in pričakovanjih se še vedno ne ve, kako bo tržaško vprašanje rešeno. Slišati je bilo, da so samo še majhne razlike glede razmejitev krive, da bi bila pogajanja končana. Zdaj pa prihajajo nove vesti, ki so bolj črnogledne in ne obljublajo več takojšnjega sporazuma.

Italijanski tisk prinaša poročila, da se je Jugoslavija odpovedala nekaterim krajem, ki jih je doslej zahtevala in da tako ni nobene ovire za sporazum. Istočasno pa pišejo

Časnikarji v jugoslovanskem paviljonu na velesejmu

V sredo, 11. avgusta, je bil na celovškem velesejmu tako zvani „jugoslovanski dan“. Zastopniki trgovske zbornice, glavni tajnik inž. Miloš Vehovar, je povabil v jugoslovanski razstavni paviljon časnikarje. Konferenca je potekala prav živahno; zastopniki tiska so mogli vpraševati, zastopniki iz Slovenije pa so odgovarjali.

Razen inž. Vehovarja so Jugoslavijo zastopali še: dr. Ivan Ples od trgovske zbornice iz Ljubljane; dr. Zidarič, zastopnik trgovske zbornice Slovenije na Koroškem; g. Miatovič, trgovski ataše Jugoslavije na Dunaju.

Slovenija se je letos že šestič udeležila celovške razstave. Letošnji kontingent v višini treh milijonov šilingov je bil popolnoma izrabljen. V glavnem izvažajo Slovenija: sadje, vino, čreva, sadne sokove, ribje konzerve, zdravilne rastline, med, svinjsko usnje in strojila. Avstrija pa izvažajo v Slovenijo predvsem poljedelske stroje, orodje, nadomestne dele za razne kmetijske stroje in industrijske izdelke.

Zanimivo pa je tudi, da na Vzhodu ni bilo kaj hudega negodovanja ob sklenitvi te zveze. Nasprotno: razne vesti vzbujajo vtis, da so se odnosi med državami te zveze in njih vzhodnimi mejaši izboljšali. Tako bodo med Romunijo in Jugoslavijo spet odprli železniški promet, med Grčijo in Bolgarijo bodo gradili velik most čez reko Marico, diplomatska zastopstva so postala številnejša itd.

Portugalske čete so zasedle kolonijo Goa

Zadnjič smo poročali, da so indijski prostovoljci vpadli v to portugalsko posest in je prišlo do izmenjave diplomatskih not med Indijo in Portugalsko. Zadnje vesti povedo, da so prišle portugalske vojne ladje, obstreljevale neko oporišče, kjer so se ugnezdili uporniki in ga potem zasedle.

Zdaj je na vrsti Indonezija

Borba narodov proti svojim gospodarjem je zajela skoraj vse kolonije in kar povrsti. Indonezija je nizozemska posest in zdaj je tamošnja domačinska vlada izjavila, da zahteva popolno neodvisnost . . .

. . . in pri nas v Avstriji

Čas počitnic je in tako tudi pri nas v Avstriji teče vse bolj mirno. Ni posebnih pretresljivih dogodkov.

Vloga, ki jo je Avstrija napravila

pri svoji štirih varuhih, ni žela uspeha. Zapadne sile so odgovorile, da bi bile pripravljene sodelovati pri komisiji, v kateri bi bila zastopana tudi Avstrija, ne samo štirje „Veliki“. — V tej komisiji bi se naj sporazumno reševala vprašanja, ki se tičejo naše države.

Vzhodni stric pa je odgovoril drugače. Po njegovem mnenju naj bi ostali kar pri

šali deželo odtrgati od zapadnega tabora. V Egiptu položaj ni bil boljši in tudi v srednji Ameriki je bilo več nevarnih mest.

Eisenhower je ugotovil, da vsa vprašanja, ki so takrat obstojala, niso bila rešena v popolno zadovoljstvo. Obe takratni vojni sta imeli politično ozadje, ki ni dovoljevalo odločilne ureditve. Tako je imela vsaka rešitev za posledico nezadovoljstvo na tej ali na oni strani.

Položaj v Perziji se je bistveno izboljšal in je upati, da bo perzijski vladi mogoče z dohodki oljne industrije zvišati življenjsko raven prebivalstva.

V Egiptu je položaj boljši, kot je bil kdaj koli prej. In k mednarodnemu stanju v Južni Ameriki ni po predsednikovem mnenju kaj pripomniti . . .

Tržaško vprašanje

listi, da ne bo prišlo do podpisa, dokler se predsednik Piccioni ne vrne iz Bruslja s konference držav Evropske obrambne skupnosti.

Po najnovejših vesteh je Tito obiskal Koper, ki leži v coni B. Spremljala sta ga Kardelj in Rankovič. V italijanskem zunanem ministrstvu poudarjajo, da bi ta obisk utegnil imeti za posledico še nadaljnje zavlačevanje sporazuma o Trstu.

Zastopniki avstrijskega tiska so se dotaknili tudi vprašanja vizumov. Izrazili so željo, da bi bilo potovanje v Jugoslavijo prostejše in da bi se vizumi sploh odpravili. Zastopniki Jugoslavije so izjavili, da bodo vizumi pocenjeni in da jih bo lažje dobiti. Osební promet med Jugoslavijo in Avstrijo je zelo narastel. Tako se je samo meseca junija t. l. mudilo na Dunaju 2000 Jugoslovancev. Kot tujskoprometna država Avstrija za Jugoslovane ne bo cilj potovanja. Isto je pri Italiji. Število italijanskih letoviščarjev v Avstriji je vedno manjše kot avstrijskih v Italiji.

Nadalje je bilo govora tudi o izgraditvi tunela pod Ljubeljem. Ta nova prometna zveza bi zelo ugodno vplivala na trgovino obeh sosednjih dežel. K zboljšanju v tem smislu bi pripomogla tudi uvedba zračne zveze med Celovcem, Ljubljano in Reko.

Celoten potek časniške konferenice je pričal, da se v Celovcu in v Ljubljani resno trudijo za čim večjo trgovsko dejavnost in zboljšanje odnosov na vseh področjih.

starem, kakor je običajno v diplomaciji. Seveda tudi on ne zanika, da bi smela Avstrija sama povedati zraven svoje, vendar bi naj vse to šlo diplomatskim putem. Rusom je na tem, da bi na novi diplomatski konferenci z Zapadom govorili o vseh drugih važnih problemih in tu bi bili mogoče pripravljeni, pri mali Avstriji v tem ali onem tudi popustiti.

Medtem je zasedal tudi spet zavezniški svet na Dunaju

in napravil enega izmed svojih redkih soglasnih sklepov. Razveljavil je postavbe, ki jih je parlament sklenil v prid nacijem. Na podlagi teh postav bi naj bilo vsem nacistom, ki so bili pravilno obsojeni, vrnjeno vse premoženje. Tisti, ki so bili v državnih službah, bi dobili pokojnine. Zavezniški svet je utemeljil ta svoj korak s tem, da žrtvam fašizma ni bilo zadosti pomagano in da dotlej ni vzroka, da bi pomagali nacijem, ki so res krivi. Manjši krivci so po večini pa že itak vsi rehabilitirani in gre le za nekatere res kot zločince obsojene. Videti je, da pač tudi zunanji svet z nejevoljo gleda razvoj pri nas, ko nacisti povsod zopet zasedajo trdna mesta.

Deželna vlada

je pretekli teden na posebni seji razdelila precejšen del denarja iz odobrenega proračuna. Tako dobijo Borovlje za vodne napeljave nad 100.000 šil., Libelče za sušenje močvirja 14.000 šil., Grabštanj za združno namakalno napravo 15.000 šil. itd. Za posebne izdatke pri gradnji cest so dodelili 1.200.000 šil. Na prvi pogled res misli, da je to precej, vendar so vse te vsote v primerjavi s celotnim odobrenim proračunom le malenkostne.

Tako zvani „Wirtschaftsförderungsinstitut“ je izdal zopet zelo rožnat

poročilo o našem gospodarstvu.

Še konec spomladi je bilo obratno in so že kar javno govorili o tem, da kaže za leto zelo slabo. Sedanje poročilo omenja, da je zaposlitve dosti, da primanjkuje strokovnih delavcev, da industrija dela s polno paro in da so dobri izgledi. Na tem sektorju padajo tudi cene, medtem pa poročilo priznava, da sta se meso in delno tudi zelenjava še julija podražila. Vendar je v splošnem zavladala stabilnost. Da je gospodarstvo dobro teklo, je razvidno tudi iz tega, da je država prešla proti pričakovanju mnogo več davčnih vplačil, kot je do sedaj bilo običajno.

Razpisali so tudi volitve v delavsko zbornico.

Do 20. t. m. morajo vsi podjetniki poskrbeti, da delavci izpolnijo listine za volilni imenik. Po časopisih se že začneja volilna propaganda. Zaradi jasnosti naj bo povedano, da smejo voliti samo industrijski, obrtni in privatni delavci in nastavljeni, ne pa kmetijski delavci in državni nastavljeni, ki niso člani delavske zbornice.

Ciper — predmet nove napetosti

Po sporazumu o Suez in z rešitvijo perzijskega petrolejskega vprašanja so se na srednjem in bližnjem Vzhodu duhovi nekoliko pomirili. A oddih ni trajal dolgo.

Angleška vlada je del svojih čet iz območja Sueskega kanala poslala na Ciper, ki je postal po umaknitvi Angležev iz Egipta še važnejše oporišče, kot je že itak v tem delu Sredozemlja bil. Grška vlada je že večkrat poskušala prirediti razgovore z britansko vlado o priključitvi otoka Cipra h Grčiji a ni uspela s svojimi predlogi. Zato se je odločila, da bo predložila vprašanje Cipra 20. t. m. glavni skupščini Združenih narodov.

Ameriška vlada je skušala v Atenah posredovati in zadržati to vprašanje, da ne bi prišlo pred Združene narode. Grki pa so trdno odločeni in bi samo angleški pristane na pogajanja mogli odvrniti novo napetost v Sredozemlju.

Najslavnejši ameriški pridigar pred petdesetimi leti je bil bostonski škof Filip Brooksin. Ko je bil po težki bolezni spet toliko okreval, da je mogel sprejeti obiske, mu je javil svoj obisk tudi vpliven politik, ki je bil znan zaradi svoje sovražnosti do Cerkve. Na politično veliko začudenje ga je škof sprejel, čeprav je sicer vse obiske odklonil.

„Zakaj sprejmete ravno mene, ko svojim najboljšim prijateljem — kot sem slišal praviti — niste dovolili, da bi Vas obiskali?“ je vprašal škofa.

Škof mu je smehljaje odgovoril: „Morda je to zadnja prilika, da Vas še vidim, svoje prijatelje bom itak videl v nebesih.“

Gozdne skrivnosti

Z zadnji številki našega lista smo se spomnili diamantnomašniškega jubileja pisatelja Franca S. Finžgarja. Danes prinašamo zgodbo „Gozdne skrivnosti“, ki je izšla v zbirki — Iz mladih dni —. Za uvod v to zbirko je pisatelj to-le napisal:

V miru in pokoju preživljam stara leta. Lep dan pa me je izvalil na Golovec da bi še enkrat prehodil steze, ki sem jih kot študent prvošolec tolikokrat oblezel za hrošči in metulji. Kako sem imel tedaj tanko uho za najrahljše škripanje žužka na drevesu, oko za vsako živo stvar v naravi! In ko sem zdaj — star mož — hodil po Golovcu, se mi je razgrnil svet mladih dni, ki mi ga je prvi začel odgrinjati moj dobri ded s svojimi zgodbami o živalih.

V lepem spominu nanj sem v duhu vnovič stopil na steze svoje mladosti in obnovil nekaj dedovih zgodb in jim dodal nekaj svojih srečanj z živalmi.

Te vedre zgodbe naj so vam za veselje, pa tudi za pouk, da ne boste hodili po naravi z zavazanimi očmi in gluhiimi ušesi. Kdor bi tako hodil, bi zamudil pol lepote in bogastva, ki mu ga ponuja življenje.

Kadar koli me je oče kot dečka kam poslal, mi je vselej naročil: „Pa oči s sabo vzemi!“ Kratek in važen nauk. Nikoli ga nisem pozabil, tudi v starosti ne. Če sem utegnil iti od doma, iz mestnega prahu in šuma, za nekaj dni v mirno in tiho naravo, sem najrajši hodil po gozdu. Toda ne po izhojenih stezah in izvoženih kolesnicah. Ne. Najrajši po gozdih brez potov. Vselej sem kaj novega ugledal. Zdelo se mi je, da so to skrivnostni in nepokvarjeni templji narave.

Ko sem se nekoč počasi in tiho pretikal skozi gozd, sem se ustavil pri samotni stari smreki. Ob njej je bilo prislono veliko mravljišče. Od te umetno zložene kope so držale tri ceste, po katerih je mrgolelo polno mravelj. Sedel sem in gledal živahne stezice. Po njih so se vračale pridne delavke proti domu. Nobena ni bila prazna. Vsaka je vlekla ali drobno stebelce za oporo v domu ali zrno v kleščah, tudi žužka, gosnicio, sladek cvetni listič. Ko so se srečevale s tovarišicami, ki so odhajale šele od doma na boro, so se za hip ustavile, se pobožale s tipalnicami — menda so se pogovarjale — potem pa naglo odbrzle vsaka v svojo smer.

Ko ves zamišljen ogledujem in občudujem to pridno, delavno ljudstvo, zaslišim čudno vabeč ba-ba-ba. To je glas divje kure! Naše domače kokoši vabijo: ko-ko-ko, divje imajo drugačen klic. Tiho sem obsedel pod grmom za mravljiščem. Klic divje kokoši se je bližal. Kmalu sem jo zagledal, kako je brskala po listju in vabila kakih deset drobnih piščančkov k sebi. Večkrat je prenehala z brskanjem, iztegnila vrat, se ozrla z bistrim pogledom krog sebe in nadaljevala pot v smeri proti mravljišču. Krit z grmom se nisem ganil. Skoraj dihati si nisem upal. Koklja z zborom otročičkov je prihajala vedno bliže mravljišču. Tik pred

njim se je ustavila, skrbno premerila s sukajočo se glavo vso okolico, nato pa se odločno lotila doma mravelj. Na vse plati so leteli drobci te umetelne stavbe. Mravelj se je polastila zbežanost. Vse je gomazelo in plezalo na divjega roparja: na noge, po perju, na vrat. Koklja se ni zmenila za drobne ugrize mravelj. Stavba mravljišča je bila hitro razdejana in v toplen dnu se je pokazala zaloga belih jajčkov — bub. Koklja je poklicala družinico in izbrskala vse belo mravljinjih jajčkov. Piščančki so planili po njih. Mravlje so jim lezle po glavah in nožicah. Nič zato. Mali drobiž je kljuval in užival. Slovesne gostije ni bilo konec, dokler ni bilo zadnje jajčce pospravljeno v lačnih kljunčkih. Tedaj je koklja oznanila, da je gostije konec, in jih odvedla od razkopane razvaline. Potoma se je drobiž otersal mravelj, ki so mu še gomazele po vratu in po puhaistem telesu. Nedaleč od razdejanja se je koklja hipoma ustavila in se srepo zagledala v neko smer. Ozrl sem se tja. Črn smrček in dva priostrena rjava uhlja sta kukala iz trave. Lisica! sem takoj ugotovil. Prek majhnega robčka se je počasi pokazala vsa njena glava. Koklja je stala nepremično z visoko iztegnjenim vratom. Ko se je lisica potegnila čez robček, je koklja zahreščala s čudnim glasom. Piščančki so ga umeli: „Skrijte se!“ je pomenil.

Kot bi trenil, se je ves tropič otročičev razletel in bliskovito izginil v grmičevju borovnic in druge zelene podrasti pod bukovjem. Koklja pa je pogumno, kar izzivajoče ostala, kjer je bila, sovražno zazrta v plazečo se lisico. Ta se je komaj vidno pomikala proti koklji, ki se vsa pogumna ni ganila; kakor bi klicala lisico na korajžo. Kar zbal sem se za kokljo. Mikalo me je, da bi zadegal palico proti lisici, ki ni bila več sedem korakov od koklje. Iz plazeče lege se je lisica dvignila, da bi v skoku planila na kokljo. Tedaj je koklja zavreščala in se

bliskovito s perutmi odmaknila za nekaj korakov. Lisica se je zopet prihulila k tlom, koklja pa jo je vnovič izzivala s hrešččim glasom. Lisica je vstala in se v dveh skokih zelo približala koklji. Ta se še ni ganila. Z odprtim kljunom je grozila roparici, ki se je pripravljala na nov skok. Tedaj se je koklja kričče spet umaknila, toda le za nekaj korakov in vnovič začela izzivati napadalca. Ta zanimiva igra izzivanja se je še nekajkrat podobno ponovila, dokler nista koklja in lisica prišli čez robček in ju nisem več videl. Morda dvakrat, trikrat sem še zaslišal divje hreščče glas koklje, potem je vse utihnilo.

Kaj sedaj? Ali je drzna koklja le prišla v zobe lisici?

Se sem sedel tiho in opazoval uboge mravlje, ki so se takoj lotile, da bi si popravile razdejano mesto. Ko se dobre četrt ure ni nič ganilo, sem vstal izpod grma in šel iskat piščančke. Če jim je roparica lisica umorila mater, jih poborem in odnesem s seboj v kočo. Tako sem sklenil.

Iščem in iščem, ničesar ne najdem. Slednjič zadenem z nogo v rumenkasto kepico. Bil je piščanček, ki je ležal vznak in s krempeljci držal na sebi šop suhega bukovega listja. Takoj mi je bilo vse jasno. Na materin klic „skrijte se“ so se potaknili po okolici, vsak je zagrabil s krempeljci suhega listja, se ulegel znak in se pokril. Kdo jih je tega naučil? — Zamišljen sem obstal ob tej skrivnosti.

Kar je završalo med bukovim vejevjem. Zviška je priletela mati koklja, poklicala piščančke in vse je oživel in zagomazelo po listju. Pritekli so k nji in se ji stisnili pod peruti. Toda skrbna mati jih je takoj dvignila in odvedla navzdol. Vedela je, da lisica utegne po sledu priti nazaj, ko je videla kokljo, da je odfrčala, in jo vnovič napasti. Zato je morala ljubo družinico speljati v varno zavetje.

Pa še recite, da na svetu ni boja za obstanek!

Zatopljen v misli sem se vrnil v svojo kočo.

Štirje otroci utonili v Klopinskem jezeru

Žaloigra v taboru „Kinderfreunde“ — 18 otrok na lesenem splavu — 4 mrtvi v osmih metrih globine — poletni gostje na jezeru kot rešilci.

Grozna nesreča se je pripetila v petek, dne 13. avgusta, na Klopinskem jezeru. Pri počitniški akciji „Kinderfreunde“ so utonili štirje otroci, ko se je lesen splav z osemnajstimi otroci na vodi prevrnil.

Omenjeno društvo je poslalo večje število štajerskih otrok na podjunsko jezero. Otroci, stari od 11 do 14 let, so prispeli na Klopinsko jezero v četrtek, dne 12. avgusta. Lepi dan v petek pa jih je zvalil na vodo. Osemnajst otrok se je vsedlo na splav, ki naj bi bil — vsaj tako je bilo rečeno — popolnoma varen. Pod nadzorstvom učite-

lja Jožefa Planka so se otroci peljali na jezero. Nepričakovano se je prevrnil preobteženi splav, ko so se otroci začeli zibati.

Vsi otroci so popadali v vodo, samo trem se je posrečilo, da so se obdržali na splavu, vsi ostali pa so mahali po vodi proseč za pomoč. Neka štajerska gospodinja, Marianne Kiegerl iz Gradca, se je takoj peljala s svojim čolnom k mestu nesreče ter nabasala poln čoln otrok in jih pripeljala na suho. Pri tem reševalnem delu si je ga. Kiegerl nalomila dve rebri. Kljub tem poškodbam in bolečinam je poglajala še drugič

svoj čoln v vodo in spet pripeljala poln čoln otrok na suho.

Ko je nato učitelj število otrok pregledal, je ugotovil, da mu manjkajo štirje otroci. Neki gimnazijski profesor E. K., ki se je nahajal kot letoviškar na Klopinskem jezeru, je splaval na kraj nesreče. Temu hvalevrednemu možu se je posrečilo prinesiti vse štiri otroke iz globine osmih metrov na suho. Takoj so poklicali tri najbližje zdravnike, ki so poskušali in se trudili z najboljšimi sredstvi, toda ni bilo več nobene pomoči; štirje štajerski otroci so bili mrtvi, in sicer 2 deklici, ena stara 11 let, druga 13 in dva fanta, prvi je star 12, drugi pa 14 let.

Kakor je vedel gimnazijski profesor povedati, so bili otroci oklenjeni drug k drugemu po dva in dva skupaj. Najbrž, da so se tisti, ki niso znali plavati poprijeli onih in so se vsi pogreznili v globino.

Za nesrečo neposredno odgovorna oseba, že zgoraj imenovani učitelj, se bo morala zagovarjati pred sodiščem zaradi opustitve potrebnega nadzorstva in ogrožanja telesne varnosti.

ŽAGANJE

Glasno tuljenje sirene je naznanilo konec dela v veliki tovarni „Krasnjajaka Volga“. Strogo in pazljivo so do zob oboroženi pazniki ob izhodu pregledovali odhajajoče delavce, da bi kdo kakih važnih surovin ne odnesel iz tovarne.

Tedaj je prišel mimo s samokolnico (karjolo) Štefan Gregorovič. Samokolnica je bila polna žaganja.

„Kaj pelješ tu s seboj domov?“ ga je vprašal paznik in nezaupljivo gledal izpod čela. „Žaganje,“ je odgovoril Štefan.

Paznik je napeto dregal v samokolnico. A ni našel v njej drugega kot žaganje in je pustil Štefana mimo.

Naslednji večer se je ponovilo isto — spet je prišel Štefan s samokolnico, — spet je paznik preiskaval, — spet ni našel drugega kot žaganje. Tretji, četrti, peti večer je bilo enako. Po tridesetih dneh se je zadržela pazniku zadeva nenavadna. Vzel je nekaj žaganja v posodo in jo izročil svojemu šefu, da bi žaganje bilo kemično preiskano. Toda kemična preiskava je pokazala, da je bilo v posodi le čisto običajno, navadno žaganje.

Večerne preiskave so bile enake iz dneva v dan.

Ko paznik šestdeseti večer spet ni ničesar našel pod žaganjem, je prijel Štefana Gregoroviča za rokak in ga potegnil na stran.

„Poslušaj, batjuška,“ mu je zašepetal, „ti mi lahko zaupaš. Meni je itak vseeno in gotovo ne bom izdal nikomur — ampak, vsaj povej mi, kaj vendar kradeš v tovarni?“

Štefan Gregorovič mu je pogledal globoko v oči, dvignil roko k ustom in mu zašepetal v uho:

„Samokolnice, tovariš,“ in je odpeljal.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

I.

KOROŠKA V STAREM VEKU

(I. nadaljevanje)

V istem času so se pa od vzhoda, iz današnje ruske Ukrajine, začele valiti preko spodnje Donave in Karpotov proti Balkanu in v Podonavje goste trume novega naroda, Slove n o v, med katerimi so bili tudi naši slovenski predniki. Mednje se je pa okoli l. 560. prikradel silno bojeviti turško-tatarski narod Obrov in si jih en del tudi podvrget. Obri so vzdrževali nekaj časa z Longobardi celo prijateljsko zvezo, vendar je bilo Longobardom sosedstvo z ropazelnimi Obri skrajno neprijetno. Glede na to so se o veliki noči l. 568. kratko in malo dvignili, se preselili v gornjo Italijo in tako so ostale vzhodnoalpske in današnje slovenske dežele brez pravega gospodarja.

Kakor iz gornjega pregleda lahko vidimo, so od sred. V. do sred. VI. stoletja v današnjih slovenskih deželah resda po nekaj let vladali nad ostanke prvotnega ilirsko-ketskega in po večini latiniziranega prebivalstva razni germanski rodovi, toda oblast vsakega je bila le kratkotrajna in prehodna. Razni nemški zgodovinarji (Kranzmayer, Braumüller, Klebel, Jantsch i. dr.) se sicer v potu svojega obraza trudijo, da bi dokazali trajnost germanske naselitve in oblasti v severnih slovenskih deželah od starega veka dalje, toda vsa njih domnevanja in trditve so brez resne znanstvene veljave. Nekateri poskušajo „dokazati“ to s čisto napačno razlago krajevnih imen, drugi pa z nekaterimi redkimi predmeti, ki so slučajno našli v nekatere grobove iz konca starega veka, toda prav vse pisane listine iz tistih časov, edine nesporne priče davnih dejstev in dogodkov, nam nepobitno dokazujejo ravno nasprotno. To bolj ali manj odkrito priznavajo celo mnogi vestni nemški zgodovinarji sami

n. pr. Zeiss, Wahle i. dr.). Noben germanski rod se ni mogel vzdržati na Koroškem niti toliko časa, da bi ustvaril kake lastne naselbine, temveč je predstavljalo njih oblast navadno le nekaj malih raztresenih vojaških posadk, tako da seveda ne more biti niti govora o kakih germanskih naseljavah v teh deželah. Te posadke so namreč ob vsaki premembi gospodarja zopet odšle iz dežele in ob prihodu Slovencev na Koroško brez sledu izginile za cela stoletja. Pač se je pa v kljub vsem burnim dogodkom teh dveh stoletij žilavo ohranila v teh deželah večina starokrščanskih cerkvenih občin.

II.

PRIHOD SLOVENCEV NA KOROŠKO

Ko so torej spomladi l. 568. Longobardi zapustili današnje slovenske dežele, so začeli iz Podonavja za njimi pritiskati Slovenci, deloma sami, deloma pa v družbi s svojimi gospodarji Obri. Dolej so namreč tvorili Slovenci z vsemi ostalimi današnjimi Jugoslovani vred še skupen narod Slove n o v in so se današnje razlike med posameznimi jugoslovanskimi narodi razvile potem šele počasi v teku naslednjih stoletij.

Predniki današnjih Slovencev so prodirali od vzhoda proti zapadu, deloma po starih rimskih cestah, deloma pa ob rekah Donavi, Dravi, Savi in Muri ter njih pritokih globoko v vzhodnoalpske doline in čez Kras proti morju. Večkrat so seveda pri tem morali lomiti tudi hud odpor prvotnega prebivalstva, ki je ostalo tam še tudi po odhodu Longobardov. Glavno naseljevanje je trajalo komaj dobrih 30 let, kajti ob koncu VI. stoletja so bili že blizu Lienza na vzhodnem Tirolskem in v Istri.

Šele z zasedbo alpskih pokrajin po Slovincih je v njih tudi dokončno ugasnila stara rimska kultura s prvotnim krščanstvom in rimskimi mesti vred, v rabi so pa seveda še nadalje ostale stare rimske ceste in se je ravno ob njih razvijalo novo življenje. Enako se je s prihodom Slovencev seveda čisto spremenilo tudi dotedanje gospodarsko življenje, vendar so se stari Slovenci marsikaj naučili

tudi od prejšnjega prebivalstva, zlasti glede poljedelstva, rudarstva in obrti.

Naš najboljši poznavalec zgodovine srednjega veka, prof. M. Kos, razločuje v glavnem šest velikih tokov, ki so tedaj zasedali novo slovensko ozemlje. Od teh se je prvi pomikal na današnjo Dolenjsko in prodiral preko Krasa na morje in do Furlanije, drugi je zasedel porečje Savinje na Štajerskem, današnje Gorenjsko in porečje Soče na Goriškem, tretji se je razlil po zapadnem delu današnje Gornje Štajerske, četrti po vzhodnem delu današnje Srednje Štajerske in po Gradiščanski, peti je zasedel večino današnje Spodnje Avstrije in še kos Zgornje Avstrije, a šesti je zavzel skoro vse gornje Podravje z današnjo Koroško.

Nas zanimajo tu seveda predvsem tisti naši pradedje, ki so zasedli vso današnjo Koroško in še precej ozemlja preko njenih meja. Oni so prišli iz treh smeri. Glavni tok je prodiral po že spredaj omenjeni stari rimski cesti, ki je vodila iz Celja po Mislinjski dolini mimo današnjega Slovenjgradca, Globasnice in skozi Podjuno na Gosposvetsko polje. Manjši tok je prišel po dolini Drave med Kozjakom in Pohorjem, a najmanjši iz današnje Srednje Štajerske v Labodsko dolino. Na ta način so stari Slovenci gosto naselili najprej Podjuno, od koder so se razširili potem na današnji velikovski okraj in počasi prodirali še naprej proti Dječkam in Pustirci.

Glavna slovenska postojanka na Koroškem je nastala že zgodaj na Gosposvetskem polju, ki je bilo z mestom Virunumom že za časa Rimljanov nekako središče vse Koroške. Tu so se naselili Slovenci vsekakor že okoli leta 580., a zatem sta nastali potem podobni središči še okoli Beljaka in na Lurnskem polju. Iz Virunuma so namreč prodirali stari Slovenci tudi po ostali današnji Koroški, eni zasedali Rož, drugi so prodirali po cesti, ki je vodila severno od Vrbskega jezera v današnji Beljak in od tod dalje še na Špital in Lienz, tretji so pa krenili proti Trgu (Feldkirchen), posedli tamošnji okoliš in še dolino gornje Krke okoli Nešave (Gnesav).

(Nadaljevanje prihodnjič)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

OKROG KATARINE

V Gonovecah so popravili znamenja Ambroževi, Pušnovi in Miklavčevi; vsi trije križi čakajo blagoslova. G. slikar Jerina je križe lepo in dostojno prenovil in poslikal. Ravno tako čakata blagoslovitve Mačkov in Gojerjev križ na Letini. Sedaj g. Jerina popravlja in slika križe v Breški vasi. Znidarjev — Čikov križ bo kmalu gotov in Šotorov je pokrit in bo tudi ta teden popravljen. Ko minejo žegnanja, bodo g. župnik imeli čas, da jih nam tudi blagoslovijo, da se bomo bolj pobožno in spoštljivo pokrižali, ko bomo hodili mimo. Če je v fari še kak zanemaren križ, kar hitro na delo, sedaj še lepo sihuje!

BISTRICA — ŠMIEHEL

V nedeljo, 1. avgusta se je poročil Janez Domej, pd. Stoparjev iz Rut pri Bistrici s svojo nevesto Marijo Kap. Poročno mašo so darovali preč. g. kaplan Alojzij Nemec ter zvezali novi par v srečni zakon. Za priči sta bila Ignacij Kočnik iz Kota in Jožef Črešnik iz Libuč.

Veselo ojet pa so imeli pri Likebu. Zvečer se je zbralo posebno veliko mladine iz Bistrice in Šmihela, prišli so na „okne“, da se tako poslovijo od onih, ki zapuščajo svoj samski stan. Oknarji in svatje so bili prav dobre volje, za kar so skrbeli bistriški muzikanti ter Likebova klet in kuhinja. Mlademu paru obilo sreče in blagoslova v novem stanu!

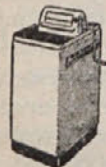
BISTRICA

Milka Vogel je bila tukaj oklicana trikrat. Poroko pa bo imela v St. Gallen v Švici, kjer bo poročila Erika Walter Löhner. Milki želimo obilo sreče v Švici ter v novem stanu!

V nedeljo, 8. avgusta 1954, je bil za našo Bistrico posebno slovesen dan. Imeli smo blagoslovitev novega gasilskega doma in gasilskega avtomobila. Poleg gasilskega doma stoji kapelica, v spomin, da so našli rudo na raznih krajih Pece. Hoteli so pozidati cerkev, a škofijstvo svojcas ni dalo za zidavo tiste cerkve dovoljenja, ker bi bila premajhna za farne potrebe; zato so pozidali samo majhno kapelico, ki še sedaj stoji.

Pri tem križu so postavili lep oltar in ga za nedeljo še lepše okrasili z vencji, zele-

Hoover Alfa-pralni stroji.

šivalni stroji, kolesa raznih znamk in domačinski deli, mlini, drobilniki, posnemalniki, molzni stroji in vsi ostali kmetijski in gospodarski stroji najceneje pri

Johan Lomšek
ST. LIPŠ, Post EBERNDORF

njem, cveticami; oltar je bil kakor za novo mašo pripravljen. Preč. g. župnik so imeli ob deseti uri sveto mašo na prostem pri tem oltarju. Pridigali so tokrat v slovenskem in nemškem jeziku, ker je bilo več gostov, ki bi slovensko ne razumeli. Pokazali so nam, kako je delo gasilca predvsem delo krščanskega usmiljenja do bližnjega. Poudarili so složnost dela pri požarni brambi. Svetega Florijana, ki je dika in simbol tega gasilskega doma, so nam postavili kot zgled in vzor krščanske stanovitosti. „Sveti Florijan, obvaruj nas časnega in večnega ognja.“ Tako naj bi molili, kadar gremo mimo tega znamenja! Sveto mašo je libuška godba na pihala lepo spremljala, ko je igrala „Haydnovo mašo.“ Po maši so blagoslovili g. župnik sliko sv. Florijana, gasilski dom in gasilski avto. S tem je bila cerkvena slovesnost končana. G. župan je pozdravil vse navzoče ter poročal, kako je prišlo do graditve te hiše, katero je začel delati rajni župan Pirk. G. okrajni glavar dr. Wagner je odlikoval one moše, ki so že 25 let delovali pri gasilcih, to so g. Kraut, g. Micheu, g. Klade, g. Taibl, g. Novak. Nato je govoril deželni poveljnik gasilcev major Kohla, okrajni poveljnik Rogy, okrajni glavar dr. Wagner. G. Kraut se je v svojem govoru spomnil rajnih članov požarne brambe in godba je zaigrala „Ich hatt' einen Kameraden...“ Nato je sledila parada članov pred častnimi gosti. Velikanski paviljon, ki bi se lahko meril z onimi manjšimi na velesejmu v Celovcu, je vabil častne goste in ljudi na okrepčilo ter gasit žejo; godba pa je klicala k plesu mlado in staro skozi celo noč do ranega jutra. Upamo, da bo požarna bramba krila svoje stroške pri na-

Pri nas na Koroškem

bavi avtomobila. Gasilcem pa želimo, kar jim je želel okrajni glavar, da bi jim malo kdaj treba bilo nastopiti v sili in kadar morajo nastopiti, naj bodo vedno pravočasno na mestu.

STRPNA VAS

Podevovi mladi družini Janezu in Mariji Lamprecht so prinesli deklico 16. julija. Pri svetem krstu so ji dali preč. g. kaplan ime Ana. Za botra sta bila Kaspar in Stefaniya Lamprecht pd. Zdovca v Strpni vasi. „Paura“ bi še potrebovali pri Podevu!

Družini Janez Sadnek in Ernestini iz Pudvasa pa so prinesli fantka, ko je bila tukaj na obisku. Na Suhi itak nimajo sedaj gospoda župnika, ko so v bolnici v Wolfbergu, pa so kar naši gospod župnik krstili; otroku so dali ime Siegfried, klicali ga bomo pa kar „Fridej“, je bolj domače.

RINKOLE

Letošnje žegnanje smo opravili prav slovesno v cerkvi. Prečastiti gospod Franc Kristof, kaplan v tinski prostiji, mi pa pravimo kar „Kajžrov gospod“, so prišli v našo sredo. Imeli so zjutraj prvo mašo in obilo spovedovanja, bila je moška nedelja, potem pa slovesno pranganje pri katerem so asistirali g. župnik, bogoslovec Miha Kristof ter studentje iz fare, da je bilo vse belelo okrog „neba“. Veliko mašo so nam opravili g. župnik, pete litanije in blagoslov pa g. Vinko Zaletel ob asistenci pevcev, da smo imeli četverglasno petje pri litanijah.

Pod lipo pa smo se letos zabavali kar po domače s petjem, brez godbe. Kdor je hotel priti na račun pri „rajanju“, je moral iti v „inozemstvo“, saj so imeli muziko v Kazazah, v Šmihelu, v Pliberku! Žegnanje je bilo res lepo in veselo! Obilo tujcev je privabil ta dan v našo sredo. Letina je bila dobra, zato smo se tem bolj z veseljem srcom zahvalili Bogu za darove zemlje!

ŽITARA VES

V četrtek, dne 12. avgusta, smo spremljali k večnemu počitku Prunčev mater, ki je za vedno zatisnila v starosti 79 let svoje trudne oči in deželni bolnici, dne 10. avgusta.

Rajna mati je bila do zadnjega krepka in pri dobrih močeh. Bila je ugledna in verna mati, ki je lepo in katoliško vzgojila svojih sedem otrok. Od teh je zgubila tri med drugo svetovno vojno. Rajna mati je bila tako požrtvovalna in dobra, da je prevzela poleg svojih otrok še 5 pastorkov (Stiefkinder) in enega občinskega otroka in jih ravnotako kot svoje vzgojila k lepemu krščanskemu življenju.

Rajna mati se je odlikovala tudi po tem, da je posebno rada romala. Nobena božja pot ji ni bila predolga. S Prunčev mater je umrla zadnja žena, ki je negovala v Žitari vasi vinograd. Tam je bila rojena in preživela vsa leta ter bila tako navezana na svoj kraj, da je z vso močjo ljubila domačo zemljo. Bila je vsa leta naročnica in zvesta bralka „Našega tednika“.

Ker so mislili, da bo še mogoča pomoč, so jo v nedeljo prepeljali v deželno bolnico v Celovec, toda tudi tu ni bilo več pomoči in rešitve in je podlegla svoji bolezni in zapala v torek zjutraj sladko in mirno v Gospodu. Rajna je želela biti pokopana v Žitari vasi in tako so ji zadnjo željo tudi izpolnili in jo pripeljali iz Celovca domov.

Zahvala: Najprisernejša zahvala velja č. g. župniku, cerkvenemu pevskeму zboru iz

Žitare vasi, ki ga je vodil g. Smolnig, in vsem, ki so se udeležili pogreba ter molili za rajno mater.

Zalujoči sorodniki.

DOBRILA VES

Farna družina je sprejela z velikim veseljem v nedeljo 1. avgusta od fatimskega škofa blagoslovljeni kip brezmadežnega Marijinega Srca in ga spremljala v farno cerkev. Hvaležni smo preč. g. dr. Srečku Zamjenu za posredovanje in trud, da smo dobili tako lepo umetniško izdelano podobo Fatimske Kraljice. Marija vabi z razprostrtimi rokami svoje otroke k pokori, molitvi in spreobrnjenju. Njeno srce je obdano s trnjevo krono, kakor se je prikazala Luciji.

V nedeljo, dne 22. 8. na praznik brezmadežnega Srca Marijinega bomo v skupnem romarskem shodu pozdravili Fatimsko Gospo brezmadežnega Srca. Vabljeni so verniki iz dekanije in sosednih župnij. Na predvečer bo ob pol osmih spravna pobožnost, večerna maša in procesija z lučkami. Spovedovanje.

V nedeljo 22. 8. ob 6. uri sv. maša, priložnost za sv. spoved. Po prihodu romarjev bo ob 8. uri skupna sv. maša s pridigo, nato slovesna sv. maša, procesija, v kateri bomo spremljali Marijo, stanovski nauki in pete litanije. — Vabljeni!

REMŠENIK

Šmarješko žegnanje. — Kakor vsako leto smo tudi letos praznovali 1. avgusta običajno letno žegnanje pri Sv. Marjeti. Čeprav ta cerkva sameva v prav skritem kraju pod goro Olševo, je prišlo mnogo ljudi, saj je bilo vreme zelo praznično. Ker je v tej cerkvi sv. maša le redko, jo vsaj za žegnanje dekleta posebno lepo okrasijo.

Tako je bilo tudi letos. Prav lepa hvala zato dekletom in ženam. Sicer so letos krasile cerkev v dveh skupinah: ena že v petek zvečer, druga je tisti čas doma pletla vence, da je potem zunaj okrasila pot za pranganje. Hvalevredno ni, da se niso sporazumele, vendar upamo, da se bodo v prihodnje poboljšale. Vsaj pri delu za cerkev ne bi smele hučo misliti o drugih. Lep dan in lepa slovesnost žegnanja, vse to je pomagalo, da so bila prejšnja nesoglasja poravnana in pozabljena.

Streljanje je zelo dvignilo vso našo slovesnost. Nekaterim sicer ni bilo prav všeč, da je bilo letos tudi nekaj mlajših zraven, a streljali so kljub temu dobro. Prav je, da tudi mladi pridejo pomagat, da bodo ti potem še tudi streljali, ko starejši ne bodo več mogli. Tisto godrnjanje, da so letos pri streljanju bili le šolarji, ni bilo prav nič na mestu.

SMARJETA — ŽELINJE

Dalje časa se že nismo več oglašili v našem listu in morebiti je kdo že mislil, da nas je zmanjkalo, kar bi spričo dejstva, da od vseh strani pritiskajo na nas, niti ne bilo čudno. Toda, tako hitro se pa še ne damo! Pa pustimo danes vse to! Balcem hočemo kaj bolj prijetnega povedati in sicer to, da smo z našimi farnimi cerkv. pevci napravili na god sv. Ane izlet. Kam pa naj bi se na ta dan v tem Marijinem letu podali drugam, kot pa da obiščemo našo nebeško Mater v njenih svetiščih! Nismo se pa podali v Loško deželo ali na Štajersko, ne, ogledali in spoznavali smo raje naše do-

mače Marijine cerkve, katere so naši verni predniki postavili na naših tleh.

Zgodaj zjutraj nas je odpeljal avtobus iz Šmarjete proti Celovcu, od tam pa naprej proti Vrbskemu jezeru. Ob njem stoji na majhnem hribčku, že v hodiški fari podružna cerkva sv. Ane, katere god smo praznovali ta dan. Tukaj so opravili naš preč. g. župnik sv. daritev, med katero so naši pevci navdušeno peli. Zelo posrečena je bila zamisel našega g. župnika, da smo najprej obiskali svetišče sv. Ane. Neki starejši možakar je pripovedoval, da je prišlo v prejšnjih časih na ta dan k sv. Ani šestnajst procesij. Zaklati so morali en par težkih volov, če so hoteli vse romarje nasiti. Slabi časi pa so se baje bližali, ako je na ta dan na gori zmanjkalo kruha. Danes pa smo našli v cerkvi pečico domačinov, ki so prisostvovali sv. maši, katero so darovali domači g. župnik iz Hodiš.

Ko smo se malo okrepčali, nas je vodila pot proti znani Marijini romarski cerkvi na Otoku. G. župnik so imeli na pevce kratek nagovor o pevskega talentu, ki ga je Bog dal vsakemu pevcu.

Ob obali jezera smo se med veselimi petjem peljali preko Vrbe in Rožeka mimo St. Jakoba, čigar cerkev nas je pozdravljala s hribčka v središču Marijinega češčenja zgornjega Roža v Podgorje. Tamošnji dušni pastir preč. g. dr. Hornböck so nam razkazali in razložili zanimivosti in zgodovino te Marijine božje poti. Tukaj so pevcem g. župnik govorili in jih navduševali za lepo petje. Ni nam treba segati po tujem, imamo sami največji zaklad v naših slovenskih pesmih. Zapeli smo še dve Marijini pesmi, nakar se nam je kar mudilo naprej, kajti na programu je bil še obisk Marijine cerkve na Žihpoljah in Gospe Svete.

Skozi zoreča in delno že požeta žitna polja se je vila naša pot skozi Rožno dolino po humperškem klanecu navzgor, od koder je krasen razgled po Rožu in že smo od daleč zagledali med sadnim drevjem proti nebu vzpenjajoča se vitka stolpa žihpoljske cerkve. Tukaj so opravili g. župnik pete li-

V nedeljo, dne 22. avgusta, VSI V DOLINO NA TOMBOLO!

tianje in blagoslov. Preč. gosp. dekan pa so nas vodili po prostorni in lepi cerkvi ter razlagali zanimivosti tega svetišča. Ob koncu nas je vodila pot preko Celovca k materi naših cerkva, h Gospe Sveti.

V veselju družabnem krogu smo nato še malo posedeli, da se okrepčamo za zadnji del našega izleta — za pot proti domu. Malo utrujeni, a polni lepega doživljanja smo dospeli o mraku zopet v Šmarjeto, od koder smo se vračali veselo razpoloženi na svoje domove.

Naj bo še na tem mestu izrečen prisrčen „Bog plačaj“ preč. g. župniku Brumniku, ki so nam ta izlet omogočili in skrbeli za brezhiben potek. Kakor dobri oče skrbijo za naš dušni blagor, pripravljeni pa so tudi na velike žrtve, da nam nudijo pošteno in prijetno razvedrilo. Torej, najlepša hvala!

Želinjčan.

BILČOVŠ

Pogreb. — Na dan sv. Lorenca smo spremljali k zadnjemu počitku blago Voltanovo mater Barbaro Einspieler. Umrla je v nedeljo 8. avgusta. Rajna je bila žena stare korenine, globoko verna, pa tudi ljubila je zvesto materin jezik. Bila je članica tretjega reda, in križ tretjega reda jo je spremljal na zadnji poti. Veliko je morala rajna trpeti pa je junaško prenašala vse trpljenje. Ko je bil njen dom v nevarnosti, ga je z močno roko in štedljivostjo rešila, da je mogla ostati na svojem domu. Kadar je le mogla, je prihajala v domačo cerkev, katero je resnično ljubila. Ljubila pa je tudi cerkev božjo in za njo po svojih močeh vedno imela odprtoenko. Njen pogreb bo ostal vsem v živem spominu, ker je ravno ta dan strašansko lilo, tako da so bili vsi pogrebci do kože premočeni. Zda počiva blizu svojih staršev v grobu svoje l. 1928 umrle sestre. Naj ji bo Bog za vso njeno ljubezen in skrb mil sodnik in obilen plačnik.

MEDGORJE

Zaradi obnovitvenih del na farni cerkvi v Medgorjah ne bo praznovanje farnega patrona sv. Jerneja dne 22. avgusta, ampak je preloženo na naslednjo nedeljo, to je na 29. avgusta.

Župni urad Medgorje

Sodraževa zlata poroka

Pri bilčovski podružnici se je zbralo dne 8. avgusta veliko ljudi. Tedaj so k Sv. Heleni prišli ljudje iz domače pa tudi sosedne kotmirske župnije. Kakor je v naših krajih navada, na letni sejenj se obiščejo sorodniki in v veseli družbi se veselijo in vračajo vabilo svojih sorodnikov. Letos pa se je zbralo tam posebno veliko ljudi, da počastijo stare Rajnarjeve starše, ki so ta dan obhajali svojo zlato poroko. In to slavlje sta oba tudi zaslužila. Leta 1904 sta stala pred poročnim oltarjem in letos je minulo od tega 50 let. Z zlatimi šopki sta stopala spremljana od godbe proti cerkvi, kjer jih je že pričakovalo mnogo ljudstva. Vsi otroci so jih spremljali s svojimi družinami in med peto sv. mašo sta pristopila oba k sv. obhajilu. Po maši sta stopila pred oltar,

kjer ju je domači g. župnik nagovoril in jima čestital k tej redki slavnosti. Posebno je poudaril, da obhajata tudi jubilej, da je Rajnarjev oče že 50 let mežnar pri cerkvi sv. Helene. Z izredno ljubeznijo je opravil dolgo dobo svojo službo, vabil z zvono ljudi k božji službi, zvonil proti nevihti in preganjal nevarnosti toče. Po poroki ju je nagovoril tudi pevovodja Janko Ogris, p. d. Miklavž in ju slavil, da sta s tako ljubeznijo obdelovala domačo grudo in ostala zvesta svojemu narodu. Želel jima je, da bi še nadalje ostala zvesta svoji veri in materinemu jeziku, in bi bila tako zgled vsem. Na Rajnarjevem domu se je potem vršila domača slavnost, kjer so se zbrali vsi sorodniki in v veseli družbi praznovali zlato poroko.

Bolj ko gledamo nazaj v preteklost, bolj lahko sklepamo za bodočnost; in če mislimo na to, kaj bo z medicino v prihodnjih 25 letih, ne bo brez pomena, če pogledamo vsaj 25 let nazaj in na kratko ugotovimo dejstvo, da je medicina napredovala in da si ogledamo tudi posledice tega napredka.

Ogromen napredek tega obdobja je sad temeljitega dela na področju bakterij in zajedalcev. Za opazovanje teh majcenih organizmov je bilo treba čakati na zadostno izpopolnitev mikroskopa. Velika imena, ki so s tem v zvezi, so Pasteur, Koch, Lister in Ross. Izkoristili so tudi načelo bolezni, ki jih povzročajo razne vrste pomanjkanja in ki ga je prvi postavil Joseph Lind s svojimi poskusi glede škorbute v angleški mornarici leta 1753, ki ga pa ni nihče dokazal vse do Theobalda Smitha v začetku našega stoletja.

Z raziskavanji, ki jih je omogočil razvoj teh načel, smo lahko prišli do vseh sodobnih metod preventivne medicine: tako na primer do učinkovite zaščite proti davici, rumeni mrzlici, tifusu in raznim drugim okuženjem; do kontrole bolezni, ki jih povzročajo bakterije kot sta na primer pljučnica in sepsa (zastrupitev), za kar uporabljamo sulfamide, penicilin in druge antibiotike; do zmage nad boleznimi, ki jih povzročajo zajedalci, kot je malarija; do okrepitev zdravja oseb z boleznimi zaradi pomanjkanja kot sta na primer sladkorna bolezen in nevarna malokrvnost, da sploh ne govorimo o odpravljanju obolenj, ki jih povzroča pomanjkanje vitaminov, kot je star in znan primer škorbuto obolenje.

ZAŠČITA PRED VIRUSNIMI BOLENI

Splošen pogled na to veličastno zgodbo uspehov nam pokaže, da je bil dosežen najbolj značilen napredek pri boleznih, ki jih povzročajo človeškemu telesu zunanje klice. Nismo pa dosegli enakega uspeha v boju proti patološkim spremembam, ki nastajajo v človeškem telesu samem. Bakterije in parazite (zajedalce), ki prihajajo od zunaj, so temeljito preučevali in našli metode za njihovo iztrebljanje, kontroliranje ter za preprečenje in zdravljenje bolezni, katere povzročajo. Imamo pa potem še manjše, nevarnejše organizme izven telesa, ki jih imenujemo viruse. Ti so popolnoma parazitski in se ne morejo razmnoževati, ako niso v živi celici. Na tem področju doseženi uspehi so zelo omejeni. V 18. stol. je napravil Jenner svoj prvi umni poskus zaščitne medicine s cepitvijo proti kozam, eni od virusnih bolezni. Podobne zmage kot je bil ta njegov poskus, pa še vse do danes niso dosegli pri navadnem prehladu ali influenci, da ne omenimo nevarnih infekcij živčnega sistema, kot je na primer otroška paraliza. Vendar so znanstveniki zdaj že razčlenili in raziskali problem in upravičeno lahko pričakujemo, da bo v prihodnjih

Napredek medicine v zadnjih 25 letih

(Sir Lionel Whitby, profesor medicine na univerzi Cambridge v Angliji)

25 letih dosežena precejšnja stopnja zaščite proti znatnemu številu virusnih bolezni; čeprav uspeh glede na veliko število različnih virusov ne bo stoodstoten.

Pri tej točki moramo pomisliti, če se položaj v prihodnjih 25 letih ne bo znatno spremenil. Zanimivo dejstvo je, da izločitev ene bolezni vodi do odkritja ali pojave druge. Bakterije lahko hitro spreminjajo svojo naravo ali se sploh spremenijo, ker se zelo naglo razmnožujejo. V eni uri lahko tak organizem trikrat dobi vnuko. Popolnoma dognano je, da so se različni organizmi že razvili v vrste, ki so odporne proti sulfamidom, penicilinu ali streptomycinu. Zato se lahko v prihodnjih 25 letih dogodi, da bodo morali znanstveniki iskati nove snovi, ki bodo učinkovite tudi proti organizmom, kateri ne bodo več občutljivi proti danes znanim lekem.

Najbolj pomembne in številne uspehe so v zadnjih letih dosegli v biokemiji. Mnoga

odkritja na tem področju, naj bodo znanstvenega ali praktično življenjskega značaja — fiziološkega in patološkega — bodo verjetno v prihodnjih 25 letih praktično uporabljali v vsakdanji medicini tako na področju preprečevanja kot zdravljenja bolezni. Če bomo hoteli rešiti vprašanje preprečevanja in zdravljenja degeneracijskih bolezni, ki imajo svoj nastanek v telesu samem, bomo morali bolj kot zdaj poznati kemijo telesa.

Pod boleznimi, ki imajo svoj vzrok v človekovem telesu, mislim na primer degeneracijske spremembe krvnih teles, kot je poapnenje žil, ali sklepnih in drugih telesnih bolezni, ki jih povzročajo starost, podnebje, način življenja in ne v zadnji vrsti napetost in napor vsakdanjega življenja; tudi rak spada v to vrsto, ker nastaja namreč iz sprememb v kemiji telesne celice. Če bi lahko spoznali kemijo te spremembe, bi kmalu našli njen vzrok in način njenega

preprečanja. Kemija žive celice je pa tako zamotana, da ni verjetno, da bi celo v 25 letih odkrili kaj več kakor le posamezna njeva čuda. Samo pozdraviti je dejstvo, da lahko zamotani sistemi encimov — najbolj enostavne, živele celice opravijo v delcu sekunde to, kar komaj zmorejo vsi laboratoriji in vsi pripomočki biokemičnega sveta z ogromno uporabo časa, energije in truda — v nekaterih primerih pa sploh ne morejo pomagati.

Vzemimo za primer snov, ki so jo svoj čas imenovali kompleks F. Imeli so ga za posebno sredstvo za zdravljenje revmatičnega protina in nekaterih alergičnih bolezni. To snov, ki so jo v začetku pridobivali z velikim trudom in dragimi stroški, proizvajajo živele celice lahko in naravno v svoji vsakdanji funkciji. Še več, skoraj gotovo so podobne snovi samo stopnja v dolgi verigi, za katero lahko živa celica skuje vse členke v odlomku sekunde, medtem ko človek ne pozna niti narave teh členkov, da o njih izdelavi sploh ne govorimo. Vidimo torej, da lahko študije o vsem tem prej pomagajo najti pot za preprečenje kot za zdravljenje raka in podobnih bolezni, ki jih povzročajo nepravilnosti žive celice same.

BEDA NAMESTO MALARIJE

Če bomo na primer lahko popolnoma kontrolirali in odpravili parazitarne bolezni kot je malarija, se pojavlja naslednje vprašanje: kakšno bo čez 25 let število prebivalstva v tistih tropskih deželah z visokim številom rojstev, kjer je na odstotek prebivalstva, ki je ostalo pri življenju, vedno vplivala ta ali ona bolezen, in je s tem vršila nekako „naravno kontrolo“ nad številom ust, ki jih je bilo treba nasiti? Tako kaj lahko sodobna medicina s tem, da zmanjšuje umrljivost zaradi malarije, povzroči v razsežnih področjih strah lakote in pomanjkanja. Na teh področjih bosta važnejši plovovitost zemlje in marljivost prebivalstva kot bodo važna odkritja medicine.

Iznajdljivost človeka je dala možnost gibanja po zraku s tako hitrostjo, za katero človeško telo ni zgrajeno. Kdo še danes lahko dvomi o tem, da ne bo čez 25 let treba reševati težak problem zaščite ranljivega človeškega telesa za polete v vesoljstvo? Teda bodo prav gotovo izdelovali načrte za take polete, če že poleti sami ne bodo še stvarnost. Človeška iznajdljivost na področju atomske energije je dala ljudem kljub njihovim omejenim močem možnost uničenja ali opustošenja celih dežel in napraviti obsejna področja nemogoča za človeško bivanje zaradi razkrojevalnih posledic izžarevanj za živo velico. Možnost je, da se bo torej medicina čez 25 let bolj zanimala za omejevanje posledic človeške blaznosti in zlorabe sadov človeške uma kot za boj proti naravnim sovražnikom človeštva. V tem primeru bodo vprašanja, ki jih bo treba rešiti, ogromna.

Atomska sila v novi obliki

Član ameriške komisije za atomsko silo Joseph Campbell je imel na Rutgersovi univerzi predavanje, v katerem je prikazal take možnosti za uporabo atomske sile, ki nimajo nič opraviti z uničevalno silo atomskih in vodikovih bomb in zato ne pišejo o njih pod celostranskimi senzacionalnimi naslovi na prvih straneh listov. Pri taki uporabi atomske sile ni govora o kakih atomskih reaktorjih z neomejeno silo, vendar pa odpira znanosti nova obzorja. Za miroljubno uporabo atomske sile je nešteto možnosti in doslej so komaj nakazane.

V ameriški industriji in gospodarstvu sploh je že občutiti učinek atomske sile, je dejal Campbell. Kot primer za to je navedel vedno večjo uporabo radioizotopov, kar je doslej eden najbolj pozitivnih uspehov pri razvoju atomske sile. Radioizotopi so atomi navadnih snovi, na primer natrija, ki jih izpostavimo intenzivnemu izžarevanju. Silo, ki jo izžarevajo potem ti atomi, lahko uravnavajo, zajemajo in merijo. Tako predstavljajo raziskovalno sredstvo neprecenljive vrednosti.

Ti radioizotopi imajo dve lastnosti: Može jih je namreč točno ugotoviti in zajeti iz daljave. Na ta način je možno skoraj neomejeno področje njihove uporabe. Mejo pri tem morajo določiti le človekove miselne sposobnosti in iznajdljivost.

Leta 1946 ni bilo v Združenih državah zaposlenih še niti 200 ljudi pri izdelovanju naprav za zajemanje atomskega izžarevanja. Ob koncu leta 1952 pa je delovalo že 75 podjetij, ki so izdelovala take naprave. V njih je bilo zaposlenih skupno 2.500 lju-

di. Campbell je napovedal, da bodo do leta 1956 dosegli izdelki te industrije letno vrednost 35 milijonov dolarjev.

V Združenih državah je danes 860 industrijskih podjetij, ki uporabljajo radioizotope. Do maja letošnjega leta je odstopila komisija za atomsko silo 47.566 radioizotopskih naprav 2.139 prosilcem, industrijskim podjetjem in zdravstvenim ustanovam, v Združenih državah, 2.743 naprav pa so poslali v tujino. Doslej je dobilo ameriške radioizotope 53 držav.

S pomočjo radioizotopov prihrani ameriška industrija okrog 100 milijonov dolarjev na leto. Campbell je napovedal, da se bo prihranek v 10 letih povečal na milijardo dolarjev letno in s tem bodo morda končno financirali del celotnega ameriškega načrta za razvoj atomske sile in oboroževanja.

Glede uporabe radioizotopov v industriji je naštel Campbell naslednje možnosti:

Radiografska kontrola

Z uporabo radioizotopov so doslej lahko zmanjšali število zračnih mehurčkov v kovinskih konstrukcijah in s tem zmanjšali tudi njihove stroške. Industrijska podjetja lahko kupijo za 50 dolarjev določeno množino kobalta b-60, ki po učinku odgovarja enaki množini radia v vrednosti 25.000 dolarjev. Nepotrebne so postale nerodne naprave za rentgenske žarke.

Natančno merjenje v industriji,

kar je eden največjih industrijskih problemov. S pomočjo „ukročenega atoma“ so iz- (Nadaljevanje na 8. strani)

J. S. Baar — Al. Nemec:

ZEMLJA IN LJUDJE

R o m a n

(80. nadaljevanje)

Huda zima je minila in komaj je sneg skopnel, so kmetje prišli za delo. Pomlad na se ne čaka. Oves, grah in ječmen mora v zemljo. Pozno so slavili veliko noč in zato so tudi pozno lovili po ribnikih za drstitev in po ribnikih z odraslimi ribami. Cimbura je vedno z velikim zanimanjem sledil lovu in bil vesel, ko se je ribarjenje posrečilo, ko so naložili kar sto in še več centov rib, največ krapov, gladkih in luskavih. Pa tudi molji, kdaj pa kdaj celo jegulja, ostriž, linj, cenj in mik so se premetavali v mreži ali v vrši, kakor in s čimer je pač ukazal ribnikar loviti. Najbolj pa so se Putimci veselili ščuke. O slavni „putimski ščuki“ se je govorilo po vsem širnem kraju. Bila je seženi dolga in v repni plavuti je imela vzgano letnico 1848. Tega leta so jo prvič ujeli in bogve koliko je že bila tedaj stara. Ob vsakem lovu so nanjo prežali, jo vrgli na breg, da si jo je občina ogledala, jo zamenila in spet vrgla nazaj v vodo. Za ribami so prišli na vrsto ovce. Ojgnjile so se in matere ter kostrani so se pripravljali na pomladansko striženje. Z ovčjim gnojem se pognojijo zelju, ovčnjak se na novo nastelje s čisto slamo, ovce se skupljejo in operejo dvakrat za drugim in tedaj se jim volna postriže.

O tem premišljuje Cimbura, sedeč v nedeljo popoldne pred hišo. Po kosilu se je napotil ven na gonko. Izvalilo ga je toplo pomladansko sonce. V levici drži pipico, z desnico pa sega za mehurjem s tobakom.

Mehur je že hudo oguljen in razpraskan.

„Saj v hlevu že čaka prašiček,“ se je spomnil Cimbura na podkrmiljenca, določenega za zakol. Mehur zaklanega pistanca gre h gospodanju. Napihnil ga bo in ga obesil nad kamin, da se posuši, potem ga bo pa lepo zmel. Marjanka mu ga bo s tralkom obrobila in gospodar bo spet imel za vse leto shrambo za tobak.

Napohnil si je pipo, jo prižgal in se zagledal po dvorišču in na vas. Jablane bobovec, škrebulja, sodček, hruska ovsenka, dekanka, častavka in zgodnja jakobščica, ki jih je sam posadil, so posute s popki. Na prvi pogled vidki, da to niso samo listni popki, ampak tudi cvetni, okrogli, naduti, ki skrivajo v sebi cvet in plod. „Glej, kako sihi mezo v mladlike,“ mirno premišljuje Cimbura.

Z drevesa na drevo preskakujejo njegove misli in se ustavijo tudi na knežjih drevescih. Gospod knez ni pozabil. Zvrhan voz mladih drevesc je poslal v pozni jeseni v Putim, vrtnar pa je pokazal, kako jih posaditi in tako so se vsa prišla in že rasto ob poljski cesti.

„Toda na Martina je pozabil,“ tarna v duši Cimbura in žalost mu stiska srce. „Ali je še med živimi? Je padel v boju? Ali pa ga je smrt pokosila v bolnišnici? Komaj da bo živ, ker ne da znamenja življenja od sebe — ne piše. Govori se, da se bodo polki vrnili iz Bosne in da jih bodo zamenjali drugi. Lari fari! Gospod župnik in učitelj sicer verjame, da ni nedavno sem to v časopisih bral, toda jaz tega ne verjamem,“ preudarja sam zase Cimbura.

Kakor da je iz zemlje zrasel, se nenadoma postavi pred Cimburo vojak. — Preden se je kmet ovedel, mu že poljublja roke, ga

objema in kliče: „Očka! Očka!“

„Martin, otrok moj, ali si ti, ali pa me oči varajo?“

„Jaz sem, jaz, očka! Včeraj nas je vlak pripeljal iz Bosne v Pisek in dobil sem teden dni dopusta.“

„Jaz pa sem mislil, da si mrtev.“

„Eno leto se nam bo štelo za dve — in v jeseni bom odslužil.“

„Žena, hčanka, Marjanka, Marijana, pogledajte, kakšnega gosta vama peljem,“ kliče med vrati Cimbura.

Ne spozna mati sina, ne sestra brata. — Možat je postal Martin in močan, v obraz je ožgan kot cigan, pod nosom se mu vihajajo brki in gosti lasje so mu počrnili. Toda ko je spregovoril „mamica“, ga je mati spoznala, spoznala ga je tudi sestra. In veselju ni konca ne kraja.

„Sedite po Jana k Piskom, po Francka k Srncem in po Verunko k Šterbom,“ je velel Cimbura, „naj po večernicah pridejo vsi k nam, midva pa bova šla v cerkev, da se Bogu zahvaliva.“

Cimbura je s svojim sinom Martinom kilečal v putimski cerkvi pri blagoslovu. Cimbura se je doma sukala okoli vročega štedilnika. Marijana pa je že dvakrat tekla z velikim vrčem v gostilno k Srncem.

Martin je bil junak dneva.

Od nauka prihajajo sosede k Cimburovim, prihajajo očetje in matere sinov, ki so pri vojakih in so z Martinom bili vpoklicani k dragoncem, topničarjem in k drugim vrstam orožja. Danes ima besedo Martin. Cimburov vojak pripoveduje, kako je tam odpovedala konjenica, kako se ni moglo uveljaviti topništvo, ker tam ni bilo boja na širokem polju, ampak četniška voj-

na z nevidnim, dobro skritim sovražnikom, ki mu je dežela podrobno znana. „Nad dve sto častnikov in več kot pet tisoč vojakov je ostalo tam. Tam ni bilo vode, ne kruha, ničesar ni bilo. Pešci smo morali zavzemati vršič za vršičem, vas za vasio,“ pripoveduje Martin in opisuje boje pri Zepci, Banjaluki, Visokem in Sarajevu. Pripoveduje o naglem sodu, o vojaških naglih sodiščih, o turški vojski, Tunkih, Tunkinjah, o njihovem orožju, stanovanjih in hišah.

Ves teden pripoveduje, dokler ne poteče dopust in se mora Martin vrniti v vojašnico. Veselo odhaja in veselo se od njega poslavljajo domači, kajti vedo, da bo do jeseni odslužil in se bo vrnil...

Le oče se nekam težko loči od njega in ga nekam nerad pusti od doma.

„Oh, da bi že prišel domov in se lotil dela,“ žalostno toži Martin, mati in Marijana pa presenečeno pogledajo očeta. Pa kako se začudijo! Ko je tako na klopi pri mizi sedel pred Martinom, se je nenadoma vsem zazdel star. Kakor da se jim je na mah posvetilo in da je luč pala na gospodarja Cimburo, tako so nenadoma opazili, da je njegovo lice prepreženo z gubami, lasje osiveli in ramena upognjena, česar pred tem niso opazili.

Martin in sestra sta se kakor dobra otroka obmnila k materi, kaj poreče ona k tej spremembi. In oh, kakša sprememba se je zgodila v tem trenutku tudi na materi. Mati stoji ob sedečem očetu, žilnate roke ima sklenjene, koža na čelu se ji je nabrala v gube in lasje pod ruto ji z ozko prožico obrobajo čelo, so sicer lepo gladki in na dve strani počesani, toda zdijo se, kakor da so z moko oprane.

(Dalje prihodnjič)

Mladini v premislek:

Ti in teta

Gotovo je vam znano, kako so kmetje v vinogradu trte obrezovali in vezali. Zakaj to? Da bo več sadu. Če bi pustili vse lanskoletne pogankje, bi imeli kmetje poleti veliko sence v vinogradu ali na latniku okrog hiš, toda jeseni nič ali zelo malo grozdja.

Ali ne da nič misliti tebi, mladi fant in dekle, to opravilo v vinogradu. Ali se ti ne zdi, da si tudi ti kakor trta? Tvoja mladost je polna pogankov. Na vse strani raste in se širiš. Tvoja duša je polna mladostnega ognja, tvoje srce prekipeva od nemirnih želja, vsa tvoja narava trepetava od sil, ki so v njej in hočejo na dan.

Ali boš morda pustil, da bo vse poglaval v tebi križem kražem, da bo imel narod od tebe veliko sence, to je hrupa, bahaštva in praznih fraz? Ali pa želiš prinašati sad dobrih del, predvsem tudi sad resnega dela v poklicu, ki si ga ali pa ki si ga boš izbral? Mislim, da ljudi, ki delajo samo senco, imamo dovolj in preveč. Upam, da ti nočeš pomnožiti njihovega števila. — Tedaj pa ti ostane le dvojce: škarje in beka. Škarje, da boš rezal pogankje, ki so tvoji pravilni rasti in duhovnemu razvoju v škodo; beko, da boš privezal svojo še omahljivo in šibko mladost na visoke vzore. Ti sam, kakor si pogumen in drzen, ne moreš še kljubovati vsem težavam, ki jih prinaša s seboj mladost. Zaradi tega kakor potrebuje trta kola, da jo nanj privežejo, tako potrebuješ ti vzorov, da se nanje opreš.

Si se že ustavil kdaj mladega pomladnega jutra ob koncu vinograda, ki so ga pred kratkim obrezali? Videl si, da se trte jočejo. Tako vsaj pravijo, ko se iz svežih zarez cedi spomladni trtin sok.

Glej, tudi to je značilno. Kmet pravi, da trto boli, ko jo obrežejo in da zato joče. Tako je tudi s človekom. Ni prijeto delo samoizpopolnjevanja, popravljanja napak, obsodbe lastnih razvad za mladega človeka. To boli. Toda trta ravno zato, ker joče spomladni, rodi jeseni sladko grozdje. Tako bo tudi s tabo. Samo če boš v mladosti jokal nad svojimi napakami, se trudil, da samega sebe poboljšaš, boš v življenju kaj pridil mož in žena.

KSAVER MEŠKO:

Ob šumenju brez

Pritajeno, otožno so šumele breze...

Tinica je stopila na vrh. Glasno si je oddehnila, zasopla, skoro zastokala. Zakaj pot se je vzpenjala strmo navzgor. Vozna cesta je bila pač zločnejša, a vila se je daleč naokoli, Tinici pa se je mudilo. Dihala je težko in naglo, da so ji prsi valovile, ko se je vzpela na rob in je obstala.

Z naglim pogledom je pomerila pot po hribu navzdol, kolikor je ni zakrival in skrival gozd, vozno cesto, vso dolino od konca do konca, veliko belo cesto, ki je tekla po dolini kakor lep, vesel potok. Vse poljske poti, vse steze je premerila s hrepenečim, željnim pogledom.

Videla je voz, ki je hitel po dolini, bel konj je vprežen vanj. A je držal nevzdržno naprej, naglo se oddaljeval. Videla je drug voz, ki je počasi lezel doli proti vasi; visoko je obložen z deskami, ki se veselo in prešerno bele v mlačnem majhnem soncu. Nikjer pa ni zagledala njega, ki ga išče plašno, hrepeneče oko, kopajoče se v solzah, ki so ji močile lice vso pot in so ji polzele zdaj še gostejše po zardelih licih.

„Nikjer ga ni. Ali res ne pride nikoli več?“

„Nikoli več!“ je zašumel v brezah tih odgovor.

Zamajala se je proti bližnji brezi in se naslonila nanjo. Zakaj nogo so ji omagovale in omahovale, vse telo se ji je treslo kakor v silni mrzlici.

Iz neder je izvlekla pismo, pisano z velikimi, neokretnimi pismenkami. Pred uro ga je prinesel poštni sel.

Sama je bila doma, prala je, vsi drugi so bili na polju. Ni na mah umela, kaj pravi pismo, ki ga je pisal Skalarjev Pavle z Rebra, njen sorodnik, Ivanov sosed. Ko pa se je zavedla vse grozne resnice, je popustila perilo in dom. Zdelo se ji je, da jo zadiha doma in v ozki dolinici.

Kakor bi jo tirala in suvala nevidna moč, je hitela gori po pešpoti, ki ga je po njej spremljala v jeseni, ko je odhajal.

Na vrhu, med brezami, naslonjena na vitko belo brezo, je razgrnila pismo. Počasi, zakaj oči so bile polne solz in misli so se ji mešale v bolnem neredu, je brala:

„Draga Tinica!“

V začetku svojega slabega pisma te prav lepo pozdravim čez hribe in doline in ti čez vode in polje podajam roko. O tej bi ti mogel sporočiti, da mi je v zimi na straži hudo ozebala. A ker si o tem morebiti že slišala, ne pišem o tem, pišem samo o drugi, še bolj žalostni nesreči. Da ne bom dolgo govoril, ker papir je drag in še zelo majhen za tak denar, je stvar taka-le: Ivan se je pred kakimi desetimi dnevi prehladil in je moral leči. Spet drugi pravijo, da je bila bolezen iz vode, ki je tukaj res pasje slaba in še malo je je. Pa naj bo kakor hoče, stvar je taka-le, da je Ivan ležal in ni več vstal. Danes popoldne smo ga pokopali. Pogreb je bil zelo lep. Pri nas doma ne bi imel nikoli in nikdar takega, še fajmošter ga nimajo, kadar umrejo. Vendar se mi je sromak zelo smilil. Težko je umiral. Pred smrtjo mi je naročil, naj ti pišem in ti pošljem čez hribe in doline, čez vode in gore tisoč in tisoč pozdravov od umirajočega ženina-vojaka. Zelo hudo

NAŠI IDEALI

Vsak človek ima svoj življenjski cilj. Nekateri imajo lepe in svetle ideale pred seboj, drugim je le za trenutni materialni užitek.

Ne bi bili resnično mladi, če bi bili brez idealov. Mi pa hočemo biti mladi. Mnogo lepih trenutkov doživimo, ko se poglobljamo v umetnost, kulturno-prosvetno življenje itd., ki se bo kmalu spet pričelo. Kmalu bo prosvetna sezona spet odprla svoja vrata na stečaj in stopili bomo v njeno svetlobo. Kdor jo hoče res občutiti in doživeti, mora biti sam dober in plemenit. Ob lepoti pa tvoje duhovno bogastvo še raste.

Radi bi ustvarili sebi in narodu lepo in veliko življenjsko pot. Zato moramo ustvar-

jati v kulturnem življenju in biti plemeniti. Saji je tudi lahko samo plemeniti človek povsem srečen.

Stari so rekli: Modrijan nosi vse svoje s seboj. Res je; več nosi kot vsi petrolejski mogočnejši. Slovenci moremo in moramo samo za prvimi. Nekdo je zapisal: „Glej, da ti srce ne zvane — srce je življenje — vse drugo je oddaljeno zvonjenje.“ Oddaljeno zvonjenje, ki ga tudi uho kmalu pozabi.

Zato bi pa mi hoteli biti res srčno dobri. Naš končni cilj, ki smo ga že ponovno poudarili v listu, je jasen: biti nova, krščanska slovenska mladina na tem koščku sveta, ki z najboljšimi nameni gradi značajne ljudi za nesebično službo svojemu narodu.

KKZ naznanja:

KATOLIŠKO PROSV. DRUŠTVO IZ GLOBASNICE

ponovi v nedeljo, dne 22. avgusta, ob pol 3. uri popoldne v FARNEM DOMU V ŠMARJETI V ROŽU 4 dejansko igro „STARI ILIJA.“ Nastopil bo tudi globaški mešani pevski zbor.

Vsi od blizu in daleč iskreno vabljeni!

Mihec na velesejmu

Vsi otroci na vasi so se zbrali okoli Mihca. Ta je sedel na klopi in pripovedoval. Sam sebi se je zdel imeniten, da je edini na vasi videl velesejem.

„Moj stric ima motorno kolo — —“ je začel pripovedovati.

„Prava reč!“ ga prekine Figovčev Pepe. „Moj stric v Ameriki ima avto!“

„Pa ti poveji!“ se nakremži Mihec. Ali drugi so zavpili: „Tiho bodi, Pepe. Naj pove!“

„Moj stric ima motorno kolo, pa me je vzel s seboj v Celovec. Kot blisk sva švignila po cestah. V eni uri sva pridirjala v Celovec. Mimo „lintverna“ sva švignila na velesejem.“

Mihec nadaljuje: „Velesejem je na velikanskem ograjenem prostoru. In vanj smeš samo, če plačaš. Zame je plačal stric. Ko sem stopil skozi vhod, je tako glasno zatrobilo, da sem se ustrašil.“

„Vojaki!“ vpraša Mlinarjev Tone.

„Ne,“ odgovori Mihec. „Radio je trobil. Nekdo je govoril v malo škatljico, njegov glas pa je elektrika naredila tako močan, da se je razlegalo po vsem velesejmu.“

„Eh, če je le res? Kako pa več, da elektrika?“ dvomi Mlinarjev.

„Stric je povedal!“ pravi Mihec. „Pa saj sem sam videl tisto škatljico v nekem paviljonu!“

„Kaj pa je paviljon?“ vprašajo poslušalci.

„To so hiše iz lesa, kakor barake, le lepše. Vse polno je takih paviljonov na desni in levi in po sredi. V eni je pohištvo, v drugi prodajajo blago za obleke, v tretji avtomobile in kolesa. Vse kar hočeš, vidiš. Še celo gostilna je tam!“

„Prava reč!“ se oglasi krčmarjev France. „Gostilno imamo mi tudi!“

„Pa ne tako, da je za 2.500 ljudi prostora. Ali to ni še nič. Videl sem paviljon z nagačenimi živalmi. Pa to niso bile navadne živali, kakor jih imamo v šolli. Videl sem navadno ovco, ki ji je bingljala izpod vratu

mu je bilo, da se ne bosta mogla v predpustu vzeti, kakor ste imeli dogovorjeno. Pa kaj hočemo, je že božja volja taka. Dal mi je tudi lep prstan, ki naj ga tebi izročim. Če se kedaj vrnem iz teh poganjskih krajev, ti ga prinesem. Če pa tudi jaz tukaj poginem, ga že komu zanesljivemu izročim. Nič preveč ne jokaj, Tinica, že mora tako biti. Pozdravljam vas vse doma in pravim vsem — lahko noč. Tvoj zvesti bratranec

Pavel Skalar.”

Brez moči se ji je povsila roka s pismom. Oči so ji zaplale naokoli, kakor bi v veliki stiski iskale pomoči. A je od nikoder ni bilo. Le breze so nad njo šumele v pritajenem sočuvstvu.

Bilo je pred letom, spomladni, v mladem maju. Šla je k teti gori v goro. Pot jo je vedla mimo Smrečnikove hiše. Skoro povsem skrita je bila hiša in vse poslopje med sadnim drevjem. In vse drevje je bilo belo, kakor z novo padlim snegom posuto, tu in tam s krvjo oskropljeno. Po vsem hribu daleč doli pod hišo je cvetelo drevje, v dolge, pravilne vrste zasajeno. Zrak je bil poln topliga, vselega sonca in poln dišave, poln medu.

„Kaj, Tinica, ali ni lepo pri nas?“

Bil je Ivan.

V zadrego jo je spravil, ko se je oglašil tako nenadoma izza plota kraj ceste. Kri je zaplala v lica,

od hoda navzgor rožnato razgreta. A ko mu je pogledala v dobri, prijazen se smehljajoči obraz, jo je zadrega precej minila. Veselo se je nasmešnila, s srcem in s toplo besedo pritrčila:

„Pa res lepo. Nisem še videla toliko drevja obenem v cvetju. Kako čudno lepo cveti!“

„Tako kakor ti, Tinica. Tudi ti si sam sneg in kri.“

Še bolj so ji zardela lica, zagorela ji v čudni, neznan vročini.

„Le norčuj se, Ivan.“

„Kaj bi se norčeval! Le sveto resnico govorim.“

Ne dolgo potem so se dogovorili in so določili, da bo poroka v predpustu.

Približala se je jesen. Z njo je nenadoma prišlo povelje, da mora Ivan v vojaške, ogroženo domovino braniti. Kmalu je pisal, da so ga poslali na mejo, a jim obetal, da bodo šli čez kratke tedne domov. Iz tednov so postali meseci, iz mesecev večnost.

In zdaj ga ne bo več. Nikoli več. V tujini, daleč od nje, brez nje je odšel v večnost...

Plašne oči so ji z grozo begale naokrog in iskale, kje bi bil kdo, ki bi je v tej strašni uri priskočil na pomoč, podprl jo z ljubečo, tolažečo besedo.

Nikjer nikogar. Le breze šume pritajeno in žalostno...

MLADINA PIŠE:

Gledališče

Dolgo je že, kar sem bil prvič v gledališču. To je bil poseben dogodek zame. V dvorani je bilo polno ljudi, govorili so pritajeno, drugače kakor doma ali v gostilni. Nato zvonec in zastor se je dvignil. Komaj sem opazil, da je medtem nastala tema.

Prestavljen sem bil v povsem nov svet. Živel sem življenje ljudi na odru, bil sem jim blizu, da sem čutil vsak njihov utrip. Gledal sem lepo življenje in poslušal besedo, ki je bila dobra kakor materina. Nekaj lepega sem takrat doživel. Ko sem odhajal domov, sem bil zamišljen in sem malo govoril.

Od takrat do danes sem bil v gledališču že večkrat. Videl sem vsemogoče drame domačih in tujih pisateljev. Videl sem vesele igre in tragedije, poslušal sem opere in bil priča veselih operet. Danes mi je jasno, da ima gledališče čudovito moč, s katero priklene človeka nase. Da je gledališče lahko velika kulturna ustanova, če opravlja svojo kulturno poslanstvo.

Knjiga je moja zaupna prijateljica. Ko sem sam, se poglobim vanjo, ko si jo najbolj želim; v dolgih večerih bdim nad mislijo pisateljevo. Režiser, igralci in scenograf pa se skupno zamislijo v pisateljevo besedo, prodro globoko v umetnino in nam pripravijo predstavo. Igralci zažive vsak svojo podobo — in v gledališču gledam žive ljudi pred seboj. V knjigi me zanima zgodba, a v gledališču nestrpnost pričakujem, kako se bo končalo življenje na odru, kajti tu žive, trpe in se veselo živijo ljudje. V gledališču prisluškujem besedi, naglasu in ritmu in tej melodiji besede primerjam svojo govorico.

Film mi v bežnih slikah kaže dogodke. A to so samo slike. Povsem me prepriča film samo tedaj, če mi pokaže skrite lepote daljnih pokrajin, do katerih ne morem. Tega mi oder ne more dati, to tudi njegov namen ni. A govor, intimnost in resničnost v filmu daleč zaostaja za gledališčem.

Če se ni gledališče izneverilo svoji nalogi, more človeka osrečiti. Zakaj gledališče je hram lepote, glasnik resnice, vrelec dobrote in tolažbe in je znanilec ljubezni. Ne pozna samo enih ljudi, ampak vse brez izjeme. Zajema vso bogato narodovo vsebino, vse njegovo kulturno bogastvo in najboljše in najgloblje spoznanja narodov sveta. Ve, da kultura ni od včera, ampak je vsota kulturnega dela naših prednikov v vseh stoletjih.

Zato iz pravega gledališča odhajamo srečni zaradi lepote, ki smo jo uživali; pravičnejši in vsrazumevajoči, ker smo se približali resnici; boljši in plemenitejši zaradi dobrote, ki smo jo spoznali in zaradi ljubezni, ki nas je ogrela; utešeni in pomirjeni, ker nam je govorila tolažba svojo dobro besedo.

Mladi smo zagovorniki svobodnega, kulturnega narodnega življenja.

L. S.

Lovska

(poklonjeno obirskim lovcem)

Oh, lovci veseli, v gozd so hiteli.

Kam so hiteli? Kaj so videli?

Nič, nič, nič! Bil je le en majhen ptič

In lovci so stali, se ptičku smejali;

vsi zajčki so ostali in so se smejali,

so lovci dejali:

Zdaj le domov, končan je lov!

Lisica vesela, krast je hotela.

Kure je štela, šest jih je vzela.

Ham, ham, ham! Petelin ostal je sam

Zagleda to dekla, po lovce je tekla,

lisica je stekla, v brlog se privlekla,

lisjaku je rekla:

Zdaj pojdi jest, saj kur je šest!

Domov so veseli lovci pripeli.

Puške so sneli, perje so šteli.

Kaj? kaj? kaj? Kaj pa to pomeni naj!

In dekla sepeče: Oh, takšne nesreče!

Kmetica priteče: oh, kaj pa naj speče!

In lovci pa reče:

Zdaj kur več ni, oh, lovci, vi, vi! —

Valentin Polanšek

Kaj je to? Ti imaš, jaz imam, Bog pa nima?

(Brata)

Katero leto je najkrajše?

(Novo leto)

V zemljo gleda, v nebo vpije, krščen je, pa nima duše?

(Zvoj)

Katera voda je draga?

(Tista, ki jo krčmar vina primesta)

Resen položaj kmetijstva za železno zaveso

Tisk dežel za železno zaveso je začel silno napadati komunistično birokracijo zaradi resnega položaja kmetijstva v teh deželah, ki je zelo podoben položaju v Sovjetski zvezi.

Tako objavlja v Bukarešti izhajajoča „Scanteia“ v svoji številki z dne 28. julija, da so v velikih okrajih žetev, zlasti pa mlačev in okopavanje v zaostanku. Časopis dostavlja, da kot vzrok navajajo veliko deževje, vendar trdi, da je glavna krivda za to „nebržnost oblastev“. Med drugimi navaja neko državno posestvo v okolici Galaca, češ da so pustili na polju zginiti velike količine ovs, ki ga niso poželi. Zahteva, da je treba hitro prisiliti kmete, da omlatijo svoje žito in izročijo predpisane datjave državi, pri čemur morajo postaviti straže, ki bodo „noč in dan“ pri mlačvi in ki bodo preprečile sabotaže.

Tudi na Češkoslovaškem je birokracija predmet napadov. Govornik na nedavnem kongresu češke partije je priznal, da je vzrok kmetijskega zastoj, da so od-

munistov, ki skušajo prepričati kmeta, da mora oddati velike količine pridelka, ki so mu jih predpisali. Prigovarjanje pa ne zaleže dosti in zato kmetom, ki niso oddali predpisanih datjav, grozijo s preselitvijo na neobljudena področja.

Tudi v sovjetski coni Nemčije je komunistična birokracija predmet splošnih napadov. Po radiu so prenašali pogovor z nekim vaškim kmetom, ki je izjavil, da žetev zelo ovirajo birokrati. Letos kmetje niso smeli oddajati žita krajevnim zbirališčem kot v prejšnjih letih, ampak ga morajo voziti v okrožni center, kar pomeni za vas s 160 kmeti izgubo 320 delovnih dni.

Varšavski radio se je pred kratkim pritoževal, da imajo pač v skladiščih v Gdanskem žetvene in kosilne stroje, v vaseh pa takih strojev ni dobiti.

V Albaniji je poljedelsko ministrstvo izdalo poročilo o stanju žetve, iz katerega je razvidno, da ogroža pridelek v nekaterih okrajih zastoj v obdelovanju polja. Nekateri kmetijske zadruge se branijo mehaniziranega obdelovanja, ministrstvo poziva traktorske postaje, naj bolje organizirajo svoje delo.

Na Madžarskem je prišlo do resnih napak na področju mehaniziranja kmetijstva, piše komunistični kmetijski strokovnjak Ferenc Luka v tedniku „Társadalmi Szemlely“; pritožuje se, da so traktorske postaje letos pri obdelovanju zemlje pomagale manj kot v prejšnjih letih.

V komunistični Bolgariji je mlačev v tako velikem zastoj, da so morali odrediti mlatenje „ponoči in podnevi“, piše „Rabotnišesko Delo“, ki graja „počasnost“ v organiziranju mlačve. Napada funkcionarje partije in kmetijske uradnike, da so podcenjevali važnost mlačve.

Zdi se, da komunistični tisk v vseh sovjetskih podložniških deželah priznava, da povzroča poleg odpora kmetov proti komunističnemu režimu lastna birokracija resen zastoj na važnem kmetijskem področju.

Našim gospodinjam

Poznaš rman, kralja zdravilnih rastlin?

Rman (krvavnik, jemmanec, škoreča, škrotovec, ruja in skorocel) vsebuje velike zdravilne vrednosti. Če bi se ljudje tega zavedali, bi ga ne manjkalo pri nobeni hiši. Ako hodimo poleti ob travnikih, vidimo rman skoraj povsod v velikih množinah. Zaradi svojih, na vse strani daleč naokrog razpletenih korenin, se bujno širi in množi. Steblo je pokončno in nekoliko kosmato, listi so sulčasti in narezljani, cveti pa so beli ali rdečkasti.

Rman lahko nabiramo skozi vse poletje. Oboje, list in cvet sta velike zdravilne vrednosti. Cvetne glavice posušimo najbolje v senci, prav tako tudi liste, da obdrže svojo barvo in tudi svojo moč. Suho listje in cvetje shranimo na suhem prostoru v papirnatih ovojih ali v zaprtih posodah in skatlah, da ne izgube svojih zdravilnih snovi in da ne splesne.

Rman vsebuje precej eteričnega olja in še mnogo drugih, predvsem grenkih snovi. Ako zmečkamo liste med prsti, začutimo jak, oster duh, ki nekoliko spominja na kafro.

Rmanu pripisujejo zelo mnogo zdravilnih uspehov. Zelo blagodejno vpliva na krvni obtok in na kri samo, kar ga opravičuje kot izborno zdravilo pri motnjah organov, pri revmatizmu, ter pri krvavitvi pljuč, črevesja, maternice in mehurja, kakor tudi pri zlati žili ali hemeroidih. V novjšem času ga posebno hvalijo kot zdravilo pri izmenični snovi.

Bolniki, ki trpe na slabih živcih, nevrasteniji, nervoznem utripanju srca, nespečnosti in na sklerozi, se počutijo sčasoma zelo pomirjeni in okrepčani, ako so dalj časa jemali rman. Tudi pri zasliženih pljučih ali pri bronhialnem katarju, pri jetiki in pljučnici, rman odlično deluje. Dobro je, če v tem primeru dodamo rmanu tudi nekoliko lapuha, tropotca, lučnika in vijolice.

Rman vsebuje poleg omenjenih snovi še druge za zdravje neobhodno potrebne sestavne dele, ki pa jih natančno še ne poznamo. Rastlinske snovi, ki jih najdemo pri rmanu, delujejo kot vitamini in hormoni

na kri in njeno kroženje. Kri je nosilka vseh teh zdravilnih drobcev in jih prinaša v vsako stanico in vsak organ. Na ta način obnavlja, čisti in osvežuje celotni organizem.

Kako pa uživamo rman? Najbolje v obliki čaja! Eno žlico posušenih listov (tudi cvetov) samo poparimo, da bi z dolgim kuhanjem ne uničili preveč vitaminov in hlapnih olj. Nato odstavimo in pustimo lonček pokrit na robu štedilnika približno 10–15 minut, da topla voda počasi izvleče vse važne sestavine iz rastline. Tak čaj pijemo po dva do trikrat na dan po eno skodelico, po možnosti na prazen želodec. Priporočljivo pa je, da dodamo rmanu še nekoliko griževnjaka (tavžentrož), nekaj šentjaniževke, mete in preslice, kadarkoli ga pijemo pri omenjenih boleznih, razen pljučnih, za katere velja že prej omenjena mešanica zdravilnih rož.

Naj bi ne manjkalo rman v nobeni hiši!

KUHINJSKA MOLITEV

Preprosta mati se je takole pogovorila z Bogom:

„Gospod loncev in ponev in vseh posod! Nimam časa, da bi postala svetnica, ko pripravljam sto in sto stvari, ko bedim pozno v noč, ko dremujem ob mračni luči, ali ko z molitvijo napadam nebesa za svoj drobiž. Zato pa me napravi za svetnico, da bom pripravila dober obed, in skrbno umija posodo.“

Imeti bi seveda morala Martine roke in Marijine misli. Včasih se mi to posreči. Kadar snažim čevlje, mislim na Tvoje sandale. Na Tvoje stopinje mislim, ko čistim tla. Sprejmi, Gospod, to moje revno premišljevanje, saj za kaj daljšega skoraj ni časa!

Gospod, ogrej celo kuhinjo s svojo ljubeznijo in razsvetli jo s svojim mirom. Odpusti mi, če včasih preveč skrbim za posvetno, in daj mi, da se bom odvadila godrnjati. Ti, ki si čudež naredil, da si množico nasitil in je nisi upal lačne pustiti od sebe, sprejmi mojo službo, saj delam za Tebe, zaradi Tebe in po Tvojem zgledu!”

Kuhinja

Dobri krompirjevi cmoki z drobnjakom. — Mešaj 10 minut v skledi 2 žlici kisle smetane, eno jajce, prideni dva srednje debela nstrgana krompirja, žlico pšeničnega zdroba, pokrij in pusti stati eno uro. Nato prideni 2 v vodi napojeni žemlji ali kruh, 2 žlici krušnih drobtin, polno žlico moke in žlico drobno zrezanega drobnjaka. Vse skupaj dobro zmešaj in napravi iz tega testa 5 cmokov, katere počasi kuhaj pokrite v zavreli, slani vodi pol ure. Kuhane prereži čez pol in jih zabeli z razgretimi ocvirki ali z mastjo, v kateri si zarumenila žlico krušnih drobtin. Postavi cmoke kot samotojno jed s kislim zeljem ali jancežvo omako na mizo.

Vegetarijanski krompir. — Kuhaj četrte ure 6 srednje debelih, opranih krompirjev, kuhane

odcedi in olup. Vlij v kozo 3 žlice olja, prideni na drobno zrezano čebulo in mešaj, da čebula malo zarumeni. Nato prideni olupljeni in na listke zrezani krompir, ki ga posoli, potresi z žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja in zalij z zajemalko zelenjadne ali goveje juhe. Na ognjišču krompir narahlo premešaj.

Stročji fižol s smetano. — Kroznik mla-dega fižola osnaži in ga zreži na poševne rezance. Razgrej v koki 2 žlici olja, stresi vanj fižol in 2–3 stroke sesekljanega česna, ga pokrij in duši. Od časa do časa prilij žlico tople vode. Ko se fižol zmeha, ga potresi s pol žlice moke in duši še minuto. Nato prilij zajemalko krompirjeve ali druge juhe, potresi z žlico drobnnozrezanega zelenega peteršilja, osoli in kuhaj še nekaj minut.

Teh tečajev se morejo udeležiti specialisti in raziskovalci in tudi mlajši zdravniki, če dokažejo svojo sposobnost. Tečaji bodo trajali 6 mesecev za specialiste in izkušene zdravnike, ki si bodo ogledali lahko v krajšem času novosti v ameriški medicini, za mlajše zdravnike pa so predvideni tečaji, ki bodo trajali 3 leta. Na ta način bo možna obojestranska izmenjava novih dognanj in izkustev v zdravniški praksi.

Denarno plat je prevzel v svojo skrb Ameriški urad za načrte v inozemstvu. Posebni odbori bodo v deželah, ki pridejo za to akcijo v poštev, izbirali soglasno z glavnim uradom v Parizu udeležence teh tečajev.

Nov način spravljanja krompirja

Kot poročajo, so uspeli poskusi za spravljanje krompirja. 18 mesecev je ostal krompir popolnoma svež, brez kalit in ne da bi postal mehak in uvel, ko so ga izpostavili atomskemu izžarevanju radioaktivnega kobalta.

Novi način nameravajo uporabiti v velikih skladiščih krompirja.

BODOČE POTREBE PAPIRJA

Organizacija UNESCO je izdala pred kratkim poročilo o previdenih potrebah pa-

pirja v prihodnjih desetih letih. Poročilo je bilo sestavljeno v približnih številkah za leta 1955, 1960 in 1965 za vse dežele sveta.

Cenitve so izvršili na podlagi ugotovitev o izobrazbi in nepismenosti, o domači proizvodnji papirja v vsaki deželi in o političnem in gospodarskem razvoju.

POHISTVO V STAREM SLOGU — TAPE-CIRANO POHISTVO — DEKORACIJE
Velika izbira! — Zmerne cene!
PRAUSE
Želovec, Bahnhofstrasse 8, Fleischmarkt 9

Poročilo pravi, da bo svetovna potreba rotacijskega papirja v letu 1965 znašala več kot 15,5 milijonov ton. Zanimiva je naslednja preglednica:

Kanada in ZDA bodo porabile 7.774.000 ton papirja	
Evropa brez Sovjetske zveze	3.914.000 "
Daljnji Vzhod	1.024.000 "
Sovjetska zveza	1.000.000 "
Latinska Amerika	895.000 "
Oceanija	370.000 "
Južna srednja Azija	191.000 "
Afrika	179.000 "
Jugovzhodna Azija	137.000 "
Bližnji in Srednji Vzhod	56.000 "

S KOLESI
V NARAVO
Kolesa raznih tipov
pod ugodnimi pla-
čilnimi pogoji — tu-
di na obroke pri

NIEMIEZ & RIEPL
popravljalnica in nadomestni deli
VELIKOVEC — VÖLKERMARKT

dajni prisilni predpisi preveč zamotani, da bi jih lahko kmetovalec razumel. Pri pre-računavanju mesnih oddaj je na primer okoli 130 možnosti. Kmetje so prepričani, da je ta zamotanost samo zato napravljena, da vsakogar zmešajo.

Večina kolhozov na Češkoslovaškem ne more izpolniti načrta o prisilnih oddajah. Zdaj obiskujejo vasi posebne skupine ko-

Povečanje britanskega izvoza v Jugoslavijo

Iz pregleda o britanski zunanji trgovini, ki ga je nedavno izdalo britansko trgovin-sko ministrstvo je razvidno, da je Velika Britanija v prvih petih mesecih letošnjega leta izvozila v Jugoslavijo blaga v vrednosti 3,95 milijonov funtov šterlingov proti 2,67 milijonom funtov šterlingov v istem razdob-ju lanskega leta. Britanski uvoz iz Jugosla-vije pa je padel od 3,80 milijona funtov šterlingov na 3,23 milijonov funtov šter-lingov v prvih petih mesecih letošnjega leta.

Pregled navaja naslednjo razpredelnico izvoženega in uvoženega blaga v funtih šterlingih:

	Januar — Maj	
Britanski uvoz iz Jugoslavije	1953	1954
žitarice	—	441.998
krma	33.459	7.654
les	2.365.403	1.119.453
razna tekstilna vlakna in odpadki	—	4.496
izdelki iz lesa in plutovine,		
razno pohištvo	234.058	225.306
kovine	652.044	353.820
Britanski izvoz v Jugoslavijo		
kemikalije	423.083	266.719
gumijevi izdelki	92.584	192.454

Za plugom

Od pomladi do jeseni
trudi se z menoj moj plug,
celo leto je pri meni
kakor najzvestejši drug.

Rije prst in brazde reže
ter rahlja jih dan na dan;
ruje, trga, kar doseže,
ostro brušen in sklepan.

Nad oralom v zraku pluje
dih življenja — božji Duh.
Slednja vas se zahvaljuje
plugu za vsakdanji kruh.

Med trpljenjem in naporu
v soncu plug se lesketa;
če počiva že ob zori
za napade kvarna rja.

širna zemlja ga pozdravlja,
zgrinja se mu zlati zor,
a oranje blagoslovlja
sveti kmetič Izidor.

Limbarski

Število ameriških potnikov v Evropo narašča

Veliki potovalni urad „American Express Campany“ objavlja svoje ugotovitve, sestavljene na podlagi poročil 17 središč tujkega prometa. Po teh poročilih je videti, da je število ameriških izletnikov v Evropo v glavnem isto kot prejšnja leta, izdane de- narne vsote za ta potovanja v Evropo pa so nižje od preteklih.

Več kot doslej je bilo letos Amerikancev v mestih Pariz, Dublin, Edinburg in Ko-penhagen, približno enako število kot lani jih je bilo v Londonu, Madridu, Rimu, Florenci, Cannes-u, Amsterdamu in v Ate-nah. Število izletnikov je nazadovalo v me-stih Brüssel, Ženeva, Luzern, Lugano, Niz-za in Zürich.

Letošnji izletniki so predvsem ljudje iz preprostejših slojev, zato je tudi skupna vsota potrošenega denarja nižja kot lansko leto.

Nov gradbeni material

V Washingtonu se bo v oktobru vršilo posvetovanje gospodarstvenikov in strokov-njakov, da bi proučili nove možnosti za uporabo gradbenega materiala iz umetne smole. Tega posvetovanja se bodo udele-žili v večjem številu tudi priznani kemiki, prireja pa ga posvetovalni urad za gradbe-no raziskovanje.

100 evropskih zdravnikov gre lahko v Ameriko

Ameriški urad za načrte v inozemstvu je objavil sporočilo, da bo 100 evropskih zdravnikov moglo priti v Ameriko na po-sebne nadaljevalne tečaje. Namen celotne akcije je poživitev izmenjave poročil na me-dicinskem področju med ZDA in zapadnimi evropskimi deželami.

Atomska sila v novi obliki

(Nadaljevanje s 5. strani)

popolnili novo vrsto natančnega merjenja, pri katerem obstreljujejo kovine ali druge snovi z elektroni in merijo njihovo debelino in trdoto po tem, s kakšno silo se elektroni odbijajo od njih. Campbell je napovedal, da bodo uporabljali to ali ono vrsto takih merilnih naprav skoraj pri vsakem proizvodnem procesu, kjer je potrebno točno vskladiti en material z drugim.

Nadziranje pretakanja po cevovodih

S tem, da dodajo radioizotope raznim vrstam petroleja v cevovodih, lahko točno nadzirajo pretakanje po njih. Že doslej so prihranili z radioizotopskim nadziranjem pretakanja po cevovodih nad pol milijona dolarjev letno.

Z radioizotopi odkrivajo tudi „puščanje“ raznih zaprtih napeljav s tekočinami, n. pr. vodovodov, za kar je bilo dozdaj potrebno drago iskanje.

Radioizotope uporabljajo tudi za mešanje barv. Dodajo jih različnim barvilom, ki jih nato zmešajo, in če je vsota radioaktivnosti v mešanici takšna, kot bi morala biti, je dokazano, da so pravilno porazdelili barvila.

Zdaj uporabljajo radioizotope tudi za ugotavljanje gostote, za odpravljanje stacionarne elektrike pri tiskanju, za merjenje izrabe strojev in za neštete druge stvari.

Prav posebno velike možnosti se odpirajo atomski sili v poljedelstvu. „Prvikrat v zgodovini smo morda na potu do tega, da bomo odkrili skrivnost fotosinteze, to je, kako izkoriščajo rastline sončno svetlobo in zemljo ter ju izpreminjajo v snov,“ je rekel Campbell. Morda bo tako mogoče izboljšati različne rastlinske bolezni n. pr. rastlinsko rjo, ki povzroči vsako leto samo v Združenih državah na stotine milijonov dolarjev škode, koliko pa šele v drugih, poljedelsko manj naprednih državah.

Ameriška komisija za atomsko silo izpopolnjuje v sodelovanju z drugimi državnimi ustanovami tudi metode, po katerih bo s pomočjo radioaktivnosti mogoče za dalje časa obvarovati živila in preprečiti razmnoževanje bakterij, ki uničujejo meso, konzervirana živila, zelenjavo in druga hranila. Campbell je izrazil prepričanje, da bo mogoče počasi rešiti tudi druge probleme, kar bo vse v večjo blaginjo človeštva.

NOVA TEHNIKA OPERACIJE SRCA

Zadnja številka revije Britanske zdravniške zveze, „Family Doctor“, poroča o novi tehniki srčnih operacij, ki so jo uvedli pri otrocih v Združenih državah in Veliki Britaniji, po kateri predhodno ohladijo temperaturo bolnikovega telesa.

Z ohlajitvijo telesa se kroženje krvi ustavi toliko časa, da je mogoče izvesti zamotano srčno operacijo. „Čudno je — piše članek — da so v mnogih državah zdravniki pri operacijah vedno predvsem pazili na to, da je bilo bolnikovo telo toplo, danes pa njegovo telo pred operacijo ohladijo na določeno temperaturo brez vsake nevarnosti, da bi si bolnik nakopal pljučnico oziroma se nevarno prehladil. Po tem novem procesu ohlajitve telesa so sedaj možne tudi najbolj komplicirane operacije, katerih si naši predniki niso nikdar niti najmanj predstavljal.“

ŽIVALSKA STANOVANJA

Niso samo ljudje edina bitja na naši zemlji, ki si umejo graditi stanovanja. Tudi živali, in sicer od najvišjih do najnižjih vrst, so v tem pravi veščaki. Posebno poljske miši, ki jih gotovo vsi poznate, se odlikujejo v stavbeni stroki po svoji iznajdljivosti in bistroumnosti. Te živalce žive vedno v družinah po več članov kakor mi ljudje. Vsaka družina si napravi pod zemljo ugodno stanovanje, ki je s hodniki in rovi zvezano s

sosednimi stanovanji. Preko poletja si poljske miši izkopljejo v bližini svojega stanovanja pravcata skladišča in jih napolnijo z jabolki, klasjem, žitnimi zrni in drugo hrano; posebno se pa založijo z orehi in z lešniki, katere zelo ljubijo. V prostorih, ki v njih prebivajo, si napravijo udobne posteljice iz volne ali perja in tu v miru pričakujejo pomladi, ki jih vzdravi k novemu življenju.

VELIKA BRITANIJA NA EVROPSKIH VELESEJMIH

Razstava izbranega britanskega blaga na raznih razstavah in velesejmih je samo eden izmed dokazov, da je Velika Britanija trdno odločena zadovoljiti spreminjajoči se okus sveta. Glavna vodilna sila pri teh prizadevanjih, kako prikazati kupujočemu občinstvu sveta in splošni javnosti sploh, da proizvaja britanska industrija moderne in lepe izdelke, je Svet za industrijske osnutke. Svet je sprejel nalogo gospodarstvenikov, ki so nedavno javno izjavili, da „moderno življenje ni niti ameriški niti skandinavski monopol“.

Obiskovalci sejma sv. Erika v Stockholmu (od 28. avgusta do 12. septembra), 23. mednarodnega sejma v Smirni (3. do 14. septembra), 19. mednarodnega velesejma v Solunu (od 5. do 25. septembra), mednarod-

nega velesejma v Zagrebu (3. do 14. septembra) in kanadske državne razstave v Torontu (27. avgusta do 11. septembra), na katerih uradno razstavlja tudi Velika Britanija, bodo lahko videli, da je uradni paviljon na vseh teh razstavnih prireditvah obsežen prikaz potrošnega blaga na vedno visoki ravni. Na teh sejmihi in velesejmihi bo Velika Britanija razstavljala lončene izdelke, rezala, tkanine, kuhinjske predmete in električne gospodinjske aparate.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Ponedeljek, 23. avgusta: 14.30—14.40 Poročila, objave. — 14.40—15.00 Okno v svet. — Torek, 24. avgusta: 14.30—14.38 Poročila, objave. 14.38—14.45 Zdravniški vedež: O glivičnih kožnih boleznih. — 14.45—15.00 Duete A. Arenskega, P. I. Čajkovskega, A. Glazunova in A. Grečaničeve pojeta Nada Vidmar in Bogdana Stritar. Pri klavirju: Dana Hubad. — 18.30—19.00 Slovenske pesmi pojejo znani solisti. Sreda 25. avgusta: 14.30—14.40 Poročila, objave. — 14.40—15.00 Za ženo in družino. — Četrtek, 26. avgusta: 14.30—14.40 Poročila, objave. — 14.40—15.00 Operne arije. — 18.30—18.50 Za našo vas. — Petek, 27. avgusta: 14.30—14.40 Poročila, objave. — 14.40—15.00 M. Jezernik: „Medvedek Godrnjavček“. — Sobota, 28. avgusta: 08.30—09.30 „Od pesmi do pesmi — od srca do srca“. — Nedelja, 29. avgusta: 07.00 do 07.05 Duhovni nagovor. — 07.05—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

60. DUNAJSKI MEDNARODNI SEJEM

Od 12. do 19. septembra 1954

Moda, luksuz, gospodinjstvo, vsakdanje potrebščine, tehnika, stroji, posode, orodje, kmetijska in gozdarska razstava, vpogled v živinorejo, prehrana in nasladijo, pokušnja vin, razstava „tehnika v gospodinjstvu“, posebna razstava „prva avstrijska vožnja na Himalajo 1954“ razstava rož

Oficielna udeležba iz inozemstva

Znižana vozna na železnih in avtobusih za 25%. — Sejemske izkaznice pri deželnih trgovskih zbornicah, pri deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah in pri prodajalnicah, ki so označene z lepaki.

Brez SCHLEPPE - piva bi žeja biva

Poletna razprodaja blaga

Najboljše kvaliteto blago po globoko znižanih cenah. Tudi blago za perilo in posteljina jako poceni pri priznani trdki

Stoffhaus Joh. Tschernitz

CELOVEC — KLAGENFURT, Neuer Platz

Tudi slovenska postrežba!

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT STADTTHEATER

Od 20. do 26. 8.: „Der brennende Pfeil“ (3-D-barvni film)

PRECHTL

Od 20. do 23. 8.: „Fernandel als Warenhausdetektiv“ (ni za mladi- no).

Od 24. do 26. 8.: „Menschen im Hotel“.

DOBRILA VES

21. 8. ob 20.30 in 22. 8. ob 17. uri: „Auf der grünen Wiese“

25. 8. ob 20.30 „Der Brigant“, barvni film (ni za mladi- no).

Lederbekleidung nur beim Erzeuger. Wernisch-Friedrich, Villach, Italiener Strasse 22. — Qualität entscheidet!

Plašči iz balonske svile, dežni in za motoriste najceneje v strokovni trgovini V. TARMAN, Celovec-Klagenfurt, Völkermarkter Str. 16.

Vsi godbeni instrumenti! Najboljše kvalitete in najcenejše samo pri Musikhaus Paludnik, Celovec, 8. Mai-Strasse 20. — Na obroke.

Gummistrümpfe für Krampfadem und geschwollene Beine. GUMMI-MATRATZEN, GUMMISTIEFEL, KEGELKUGELN aus GUMMI GUMMIHAUS WIEDNER, KLAGENFURT, Bahnhofstrasse - Lidmannskygasse.

Vrtno pohištvo. Naslonjači, sončniki v vseh cenah in izvedbah

Thonet

Celovec - KLAGENFURT

Obstplatz 2

LIENZ, Rosengasse 2

Bogato skladišče vzorcev

Štedilnike peči za pralne kotle

Parilnike, emajlirano posodo kakor hišne in kuhinjske priprave dobite ugodno pri

FRANZ NAPOTNIK

trgovina z železjem, barvami, sredstvi za zaščito zelišč — Veletrgovina za gradbeni material

CELOVEC-KLAGENFURT, Priesterhausgasse 24

Telefon 34-47

Lakiranje avtomobilov
Oblazinjenje avtomobilov
Nylonske varstvene oblake
Plahte
v vseh izvedbah

dobavlja in izvršuje

Georg Steiner

CELOVEC, Völkermarkter Ring 5 Telefon 52-46

Tapetniška delavnica

JOSIP MAIRITSCH

CELOVEC,
Priesterhausgasse 1,
modroci, oblaženo
pohištvo, prepičate
se sami. Solidna in
točna postrežba, dam
tudi na obroke.

Krischke & Co.

CELOVEC — KLAGENFURT,

8. Mai-Strasse 3 in Neuer Platz 12

MODROCI

3-delni, 90X190, platneni gradl s
1a afrikom polnjen \$ 289.—
Isti s podlogo iz vate \$ 320.—

KOVTRI

(prešite odeje), na roko šivani, veliki,
trpežno blago, dvobarvni \$ 139.—
s klotom na obeh straneh, belo vato,
dvobarvni \$ 169.—
Kovtri iz svilenega brokata že za \$ 229.—

POSTELJNO PERJE za kg

za vzglavnike \$ 31.50, 37.80, 24.50
Perje za blazine (pernice) čisto belo \$ 56.—
Pol-puh, najfinjši \$ 89.60

PERNICE

185X120 velike, zajamčeno neprodušni inlet, s 3
kg čistega dobrega perja, posebno poc. \$ 279.50

BLAZINE

iz neprodušnega inleta 60X80 cm z 1.5 kg perja
polnjene \$ 73.90, 83.30, 59.80

Od 9. avgusta dalje velika

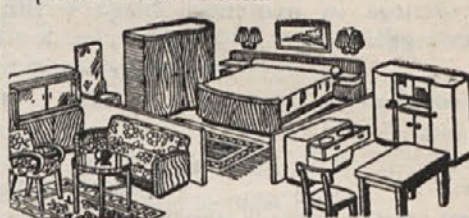
Razprodaja!

Na poletne stvari, kopalne potrebščine in
ostanke pri perilu, pleteninah in trikotarji

10 do 50% popusta

Hiša dobrega pohištva 4 PREDNOSTI:

1 Ogromna izbira — nad 100 kompletnih
pohištvo 2 Najboljše in najcenejše po-
hištvo v Avstriji. — Spalnice iz trdega
lesa samo 3.900 šil. 3 Plačila na obroke
brez obresti 4 Dostava na dom z lastnim
posebnim avtomobilom

STADLER-MÖBEL

CELOVEC — Klagenfurt, Theatergasse 4

IKOFLEX Ia

Novar 3.5 — Prontor Sv šil. 1701

PhotoKofler VILLACH

Kolesa, motorji,
različni štedilni-
ki, lastna delav-
nica za stroje, de-
lo solidno in po-
ceni v znani ce-
lovški mehanični
delavnici

Zanesljivi odjemalci
dobijo tudi na obroke.

Johann Novak

MEHANIČNI IN KLJUČAVNICAR

KLAGENFURT, Feldmarschal-Konrad-Pl. 1

Pozor, pozor!

Pričela se je **velika odprodaja**

v trgovski hiši
KOROŠKA

Umschaden

Celovec-Klagenfurt
am Fleischmarkt

Do 50% znižanje cen!